

Narancs Program

**A Zuglói Narancs Óvoda
(Budapest, XIV. ker. Gvadányi u. 40-42.)**

Pedagógiai Programja

2018

Mottónk:

A **NARANCSSÁRGA** szín tökéletesen kifejezi hitvallásunkat a világról, a gyerekek életének alakításáról.

Melegszívű embereket jellemez, akik jóságot és optimizmust sugároznak.

A narancssárga kevert szín, ötvözi a piros által sugalmazott energiát és a sárga boldogságát. A címertanban az erő és a kitartás szimbóluma. Nagyon feltűnő szín, tehát használható figyelemfelkeltésre és a legfontosabb elemek kiemelésére.

Mit szeretnénk kiemelni általa? A NARANCSSÁRGA szín kifejezi:

- **A MELEGSÉGET, A NAGYLELKŰSÉGET** – érzelemmel teli óvodapedagógusok várják, nevelik a csöppségeket itt, több mint 40 éve,
- **KÖNNYED ÉS JÁTÉKOS** – a játékosság, a játéktevékenység elsődleges szerepét megőrző nevelési gyakorlat,
- **A BARÁTSÁGOT, A KÖZÖSSÉGET** – fontos számunkra, hogy pozitív kapcsolatokkal, közösségi élményekkel gazdagodjanak óvodásaink,
- **A LELKESEDÉST, AZ ELRAGADTATÁST** – az itt dolgozó pedagógusok, dadusok nem munkaként, hanem hivatásként élik meg óvodai tevékenységüket,
- **A KREATIVITÁST** – a gyerekekkel való foglalkozás meghatározó elve, a kreativitás kibontakozását támogató attitűd,
- **AZ ELHATÁROZOTTSÁGOT, A BÁTORÍTÁST** – magabiztos, valós önismerettel rendelkező, aktív gyerekeket nevelünk,
- **A NEVETÉST, A VIDÁMSÁGOT, AZ ÖRÖMÖT** – a gyermekkort így szeretnénk feledhetetlenné tenni,
- **A SIKERT ÉS BOLDOGSÁGOT** – óvodánkból igyekszünk úgy tovább indítani a gyermekeket, hogy sikeresen vegyék az iskolai akadályokat, és életük során sikeresen találják meg boldogságuk forrását.

Tartalomjegyzék

1.	Az óvoda adatai, az óvodai nevelés rövid ismertetése, törekvéseink	5
2.	Nevelésfilozófiánk a célok elérése érdekében	6
3.	Az óvodai élet megszervezése	7
4.	Az óvodai nevelésünk általános feladatai	9
4.1.	Az egészséges életmódra nevelés – az egészséges életvitel igényének alakítása	9
4.1.1.	Pihenés	11
4.1.2.	Testápolás	12
4.1.3.	Testi képességek fejlesztése, edzés	13
4.1.4.	Étkezés	14
4.1.5.	A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása	15
4.2.	Érzelmi nevelés, erkölcsi nevelés, szocializáció	16
4.2.1.	Közösségi nevelés és az egyéni nevelés kapcsolata	16
4.2.2.	A közösségi élet kialakításának leglényegesebb feladatai	18
4.2.2.1.	Befogadás, beszoktatás	18
4.2.2.2.	A gyermek tevékenységének megszervezése Boldog Óvoda program	19 21
4.2.2.3.	Szokások, hagyományok, távlatok	22
4.2.2.4.	A szülők, a gyermekek és a pedagógusok együttműködésének formái	25
4.2.2.5.	Egyéni bánásmód a közösségben	27
4.3.	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	29
4.3.1.	Anyanyelvi nevelés	29
4.3.2.	Értelmi fejlesztés, nevelés	32
5.	Az óvodai tevékenységformák	35
5.1.	Játék	36
5.1.1.	A feltételek megteremtésének feladatai	37
5.1.2.	A játékirányítás, játékra hatás értelmezése	40
5.1.3.	Játékfajták	40
5.1.3.1.	Gyakorló játék	40
5.1.3.2.	Szimbolikus játék – szerepjáték, dramatizálás, bábozás	41
5.1.3.3.	Konstruáló (barkácsoló) játék = alkotó játék	44
5.1.3.4.	Szabályjáték	45
5.2.	Verselés – mesélés	46
5.3.	Ének, zene (énekes játék, gyermektánc)	48
5.4.	Ábrázoló tevékenységek – rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	50
5.5.	Mozgás (testnevelés – rendszeres egészségfejlesztő testmozgás)	52
5.6.	A külső világ tevékeny megismerése	55
5.6.1.	A környezet megismerésére való nevelés	56
5.6.2.	Matematikai tartalmú tapasztalatok	57
5.7.	Munka jellegű tevékenységek	58
5.7.1.	A munka jellegű tevékenységek fejlődése	59
5.7.2.	A munka jellegű tevékenység lehetőségei	59
6.	Kapcsolatrendszer és együttműködés más nevelési színterekkel	60
6.1.	Gyermekvédelem	61
6.2.	Együttműködés kialakítása segítő külső szervekkel, szakemberekkel	64

7.	Multikulturális nevelés óvodánkban	64
8.	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	66
8.1.	Hallássérült, nagyothalló gyermek	66
8.1.2.	Viselkedésükre jellemzőjegyek	68
8.1.3.	További teendők	68
8.1.4.	A nevelés keretei	69
8.1.4.1.	Egészséges életmódra nevelés	69
8.1.4.2.	Közösségi nevelés	69
8.1.4.3.	Anyanyelvi nevelés	70
8.1.5.	Az óvodai tevékenységformák	70
8.1.5.1.	Játék	70
8.1.5.2.	Tevékenységek, fejlesztések	71
8.1.5.3.	Munka jellegű tevékenységek	71
8.1.6.	Kapcsolattartás és együttműködés	72
8.1.6.1.	Szakértői Bizottság	72
8.1.6.2.	Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye	72
8.1.6.3.	Pszichológus	73
8.1.6.4.	Logopédus	73
8.1.6.5.	Utazó gyógypedagógus	74
8.1.6.6.	Szülők	74
8.2.	Mozgásszervi fogyatékos gyermekek	74
8.2.1.	Az óvodai nevelés általános feladatai, keretei	77
8.2.1.1.	Egészséges életmódra nevelés	77
8.2.1.2.	Közösségi nevelés	77
8.2.1.3.	Anyanyelvi nevelés	78
8.2.2.	Az óvodai tevékenységformák	78
8.2.2.1.	Játék	78
8.2.2.2.	Tevékenységek, fejlesztések	79
8.2.2.3.	Munka jellegű tevékenységek	79
8.2.3.	Kapcsolattartás és együttműködés	80
8.2.3.1.	Szakértői Bizottság	80
8.2.3.2.	Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye	81
8.2.3.3.	Pszichológus	81
8.2.3.4.	Logopédus	82
8.2.3.5.	Utazó gyógypedagógus	82
8.2.3.6.	Szülők	83
9.	Záradék	83

Az óvoda adatai

Az óvoda neve: Zuglói Narancs Óvoda

Az óvoda címe: 1144 Budapest, XIV. Gvadányi u. 40-42.

Telefonszám/Fax: +36 1 364 3216

Telefon: +36 1 467 0927

Az óvoda fenntartója: Budapest Főváros XIV. kerület, Zugló Önkormányzat

1. Az óvodai nevelésünk rövid ismertetése

Saját nevelési programunkat az Alapprogram irányelveinek figyelembevételével, valamint a helyi sajátosságok és társadalmi igényeknek való megfelelés szándékával készítettük el.

Nevelésünkben fokozottan érvényesül a kompetencia alapú nevelés, fejlesztés, a gyermekvédelem, a közösségi nevelésen belüli egyéni bánásmód, a zökkenőmentesebb átmenetek (család - óvoda, bölcsőde - óvoda, óvoda - iskola) átélésének segítése.

Törekvéseink

Az egészséges életmód fokozott hangsúlyozása, különös tekintettel a környezettudatosságra, az egészséges környezet biztosításával a gyermeket körülvevő óvodai élettér tekintetében. Anyanyelvi nevelés mellett, a mesék, versek által közvetített erkölcsi normákra és megfelelő esztétikai élmények alapozására törekszünk, színház és múzeumlátogatás megszervezésével a művészetek iránti fogékonyságra orientáljuk a gyerekeket.

A köztudatban „NARANCS” óvoda image-t alakítjuk a „narancs-logó” használatával, a „Narancs napok”, „Narancs színház” megrendezésével, a „Narancs kiállítással”, ismerkedési lehetőségekkel, külső rendezvényeken való részvétellel, és az adott megjelenítési forma kiemelésével.

Alapvető célunk:

- a jó közérzet biztosítása,
- a társadalmi beilleszkedéshez szükséges képességek fejlődésének elősegítése,
- az életkornak megfelelő környezet megteremtése,

- a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének egyenletes biztosítása az egyéni adottságok figyelembevételével, és az optimális feltételek megteremtésével.

További céljaink:

- A hátrányosság kompenzálása, a különbözőségek elfogadása, a gyermeki jogok érvényesítése, és az alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése, az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébren tartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése, és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.
- A területenként meghatározott sikerkritériumok elérése az óvodáskor végére

2. Nevelésfilozófiánk a célok elérése érdekében

Gyermekeink számára biztosítani kívánjuk a szeretetteljes, derűs, a jó családi mintára épülő elfogadó óvodai légkört, mivel a jó közérzet biztosítása csak egészséges környezetben képzelhető el. A gyermek alapvetően érzelmi beállítottságú, ezért az érzelmeken keresztül kívánjuk az egészséges környezetet érzékelhetővé tenni.

A gyermekek nevelésében a család elsődleges szerepét tiszteletben tartjuk. Óvodai nevelésünk kiegészítő szerepet játszik, melynek során tudatosan törekszünk a családdal való nevelőpartneri viszony kialakítására, és fenntartására. A gyermeki személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe egyaránt meghatározó. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó. Biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, és elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

Az óvodába lépés előtti közvetlen, személyes ismerkedés, a tolakódásmentes, türelmes elfogadtatás, együtt érző, szakmailag határozott magatartás erősíti a szülő, a gyermek pedagógus iránti bizalmát, mint a jó közérzet egyik alapját. A gyermek komfortérzetének kielégítése érdekében megteremtjük a 3-7 évesek szükségleteinek megfelelő, barátságos, otthonos óvodai életteret. A harmonikus fejlődés, a szociális kapcsolatok, kötődések érdekében szükségesnek tartjuk, hogy az óvodába lépéstől az iskolakezdésig lehetőleg ugyanaz az óvodapedagógus foglalkozzon a gyermekekkel.

Nevelésünk a gyermek természetes fejlődésére épít, és semmit sem kíván a gyermekből előbb kikényszeríteni, mint ahogy arra a gyermek képessé válik. Az egyéni

adottságok, fejlettségek meghatározzák a nevelés folyamatában a differenciálódást. A differenciált bánásmód alatt értjük az egyes gyermekek hátrányosabb helyzetéből eredő felzárkóztatását, illetve az egyes területeken kiemelkedő képességű gyermekek szükségletének kielégítését. Ügyelünk a túl- és alultervezés veszélyére a nevelés során.

Az egyetemes gyermeki jogok érvényesítését, az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartását, megerősítését, kötelező alapelvnek tekintjük.

Nevelésfilozófiánk szerint saját lelkiismeretünkkel megegyező a cselekedetünk. Erkölcsi téren, mint mindenki, a gyermek is a legtöbbet a tapasztalatból meríti. Az erkölcsi tapasztalatokra értékvalságos világunkban nagy szükség van a felnövekvő gyermeknek. Ezekből az alapvető tapasztalatokból épül fel értékválasztása a további fejlődése során. A mi felelősségünk abban nyilvánul meg, hogy milyen értékeket fogadunk el, közvetítünk és kínálunk a gyermek felé. Nevelőközösségünk értéknek fogadja el azt, ami fontos a gyermek egészséges fejlődéséhez, viszont elutasítja azt, ami nem szolgálja az életet, és nem motivál a jóra.

Mivel a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, nélkülözhetetlennek tartjuk, az elfogadó, segítő, együtt érző, támogató attitűdjét, anyanyelvi – kommunikációs magatartásának modell értékét, mely mintát jelent a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Alapvető kritériumnak tartjuk, hogy az intézményünkben a pedagógusokra, és nem pedagógus munkakörben alkalmazottakra egyaránt jellemzőek legyenek az alábbiak:

emberszeretet, lelkiismeretesség, türelem, empátia, önzetlenség, önismeret, felelősségvállalás, különbözőségek elfogadása, kölcsönös tisztelet és megbecsülés, korrekt szakmai és munkatársi együttműködés, pedagógiai optimizmus, folyamatos önképzés.

3. Az óvodai élet megszervezése

Óvodás életkorban, a nevelés eszközei közül a játék a gyermek legelemibb pszichikus szüksége. Napirendünkben a játéktevékenység a domináns, ezért a gyermekek napi játékszükségeit ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi

mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját. A gyermek a játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, örömhöz, sikerélményhez jut. A játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja. Ennek megfelelően a tanulás 3-5 éves korig játékhöz igazítva, játékokra építve és motiváltan kell szervezni. 5-7 éves korban a tervezett, szervezett csoportos foglalkozások fokozatos bevezetésével szükséges a szándékos figyelem, a feladattudat erősítése, az ismeretbefogadás, a megértés és az alkalmazkodás, együttműködés lehetőségének megteremtésével. Az óvodai élet szervezettsége, valamint egy-egy csoport tevékenységrendszere nyomon követhető a saját tervezésű, Mobil csoportnaplónkon keresztül.

A gyermekek megismerését, fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését, az óvodapedagógusok megfigyelései alapján készített feljegyzések, valamint a „Fejlődést nyomon követő mérőlapok”, mint kötelező dokumentum szolgálják.

Időtervezésünk lépcsőzetes, a gyermekek fejlettségével fordítottan arányos. A napirend igazodik az óvoda nyitva tartásához, a gyermekek szükségleteihez, fejlettségükhöz, életkorukhoz. Az óvodánk teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozásokat óvodapedagógus irányítja. A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend, és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez, és a gyermekek egyéni szükségleteihez a helyi szokások, igények figyelembe vételével, tudatos tervezése a csoportot vezető, ismerő óvodapedagógusok kompetenciája.

Az állandóság a gyermekekben biztonságérzetet kelt, ezért a napirendben az étkezési időszakot azonosan ismétlődve kívánjuk beállítani. Megfelelő időt kell hagyni a kényelmes tempóban történő étkezésekhez és az ehhez kapcsolódó szertartások (ünnepi események, étkezési hangulat, étkezéshez szükséges kellékek használata) kialakítására. A közös étkezések erősítik és segítik a közösségi magatartást és az ehhez szükséges illemszabályok elsajátítását.

A pihenéshez szükséges időt az adott gyermekcsoport biológiai szükségletei határozzák meg, a csoportot vezető óvodapedagógusok tervezik meg a napirendben.

Programunk életkori bontásban alakítja ki a csoportszervezést, de rugalmas a vegyes életkorú csoportok szervezésében is. A csoportszerkezet kialakításánál figyelembe vesszük a szülők igényeit, az óvodapedagógusok meggyőződését és addigi tapasztalatát, valamint a szervezés feltételeit.

Óvodai életünk szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző nevelőmunkát segítő munkatársakkal.

4. Az óvodai nevelésünk általános feladatai

Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

4. 1. Az egészséges életmódra nevelés – az egészséges életvitel igényének alakítása

Az óvodánkban folyó teljes körű egészség-fejlesztésünk során figyelembe vesszük a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait.

Célunk:

- Az egészséges testi, lelki fejlődés feltételeinek biztosítása,
- Az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-, lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, rendszerszerűen működő tevékenységekben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Megfelelő életvitel, rendszeres életritmus kialakítása, erősítése.
- Az egészséges életmód iránti igény kialakítása, erősítése.
- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, személyes higiénié biztosítása.
- A gyermek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése, mozgásigényének kielégítése.
- A gyermek testi képességeinek fejlesztése.

- Mentális egészség-fejlesztés, prevenció (megoldási stratégiák a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, pl.: szenvedélybetegségek megelőzése, bántalmazás, stb.)
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészség megőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermekek fejlődéséhez, és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával – szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás
- A gyermekvédelem hatékony működtetése

Az egészséges életmódra nevelés, ezen belül a gondozás fontos helyet foglal el nevelési programunkban. Figyelembe vesszük, az életkori sajátosságokat, és különbségeket, a folytonosságot. A három korcsoport fejlesztését egymásra építve valósítjuk meg.

Az egészséges életmód szokásainak kialakítása csakis az óvónő és a dajka sajátos együttműködésének egységében valósulhat meg. Ezért óvodánkban az óvónő, és a dajka olyan napi kapcsolatban vannak, hogy az esetleges problémákat feltétlenül azonnal megbeszélhessék, és megoldhassák.

Napirend - Az egészséges életmód kialakulásának első és alapvető feltétele a helyes életritmus és a helyes életmód. A helyes életritmus kialakítása már születéstől kezdve elengedhetetlen, tehát a családdal szorosan együttműködve valósítjuk meg az óvodában is. Ahhoz, hogy nyugodt, kiegyensúlyozott napi életritmus alakuljon ki, szükség van a napirend betartására. A napirend korosztályonként igazodik a gyermekek szükségleteihez, igényeihez. A napirenden belül az egy-egy tevékenységre fordítható időt rugalmasan beépítve lehetőséget adunk a mozgás változatos gyakorlására is.

Ezen túl az egészséges testi, lelki, szellemi fejlődéshez figyelembe kell vennünk különböző objektív (tárgyi) és szubjektív (egyéni) feltételeket. Objektív feltételek közé sorolandók az adott tárgyi feltételek.

Az óvoda épülete és udvara – a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

Döntő fontosságú az óvodánk épülete, mely a kisgyermek számára barátságos, otthonos kialakítású. Az épületen belül a csoportszobák tágasak, mosdókkal, öltözőkkel ellátottak. A csoportszobák berendezései a gyermekek testméreteihez igazítottak. Minden esetben gondoskodunk a szobák rendszeres, alapos takarításáról, tisztántartásáról. Nyári időszakban a csoportszobákban klímaberendezéseink biztosítják a kellemes közérzetet.

Az udvar több részből álló, füves részekkel tarkított terület, mely lehetőséget biztosít a mindennapos mozgáshoz, udvari játékhoz.

Udvarunkon olyan verseny-, szabály- és ügyességi játékok gyakorlására alkalmas lehetőségeket igyekszünk teremteni, amely tartalmasabb szabadidőt és sokoldalú edzettséget biztosít a gyermekek számára.

Az udvaron zuhanyzóval ellátott medence van, mely alkalmat ad a nyári időszakban pancsolásra, fürdőzésre. A higiénikus feltételek biztosítva vannak a felújított medencénkben.

4. 1. 1. Pihenés

Valamennyi csoportban rendelkezésre áll gyermekméretű, mobil kiságy, jellel ellátott ágynemű. A kielégítő pihenés feltételeit szolgálja az ágyra teríthető, huzattal bevont szivacs és a mindennapi pihenésre pizsamába történő átöltözés is. Lehetőséget adunk saját ágynemű, kispárna használatára is. Biztosítjuk a szellőztetést. Szükségesnek tartjuk, hogy a kevesebb alvásigénnyel rendelkező gyermekek is körülbelül 1 órát ágynyugalomban töltsenek.

Célunk:

A gyermekek életkori sajátosságainak, egyéni igényüknek megfelelően pihenjék ki magukat.

A pihenés alapvető feltételeinek megteremtése:

- nyugodt légkör
- kellemes, barátságos hangulat
- az óvodapedagógus szeretetteljes magatartása

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek pihenési feltételeinek optimalizálása: Teremrendezéssel, levegőcsere biztosításával, ágyak optimális helyének meghatározásával, az átöltözés megszervezésével és az alváshoz szükséges nyugodt hangulat megteremtésével, a légkondicionáló felelősségteljes, szükség szerinti használatával.
- A pihenés időtartamának tervezése, az adott csoport igényeihez igazodjon. Célszerű kezdetben gyermekenként megfigyelni az alvási és ébredési szokásaikat, a maximális nyugalom biztosítása érdekében.

Sikerkritérium:

- A gyermekek 80%-a életkori sajátosságának, igényének megfelelően nyugodtan alszik, vagy pihen.
- A pihenők, később elalvók tekintettel vannak alvó társaikra, őket nem zavarják.

4. 1. 2. Testápolás

A testápolás, az önálló tisztálkodás színtere az óvodai mosdó. A szokások kialakításában fontos szerepet kap az óvodapedagógus – gyermek, gyermek – nevelőmunkát segítők közötti intimitás, személyes gondoskodás, differenciált segítségnyújtás. A mosdóban elkülönített WC-k, a gyermekek testméretének megfelelő mosdókagylók találhatóak. Mindig rendelkezésre áll körömkefe, folyékony szappan, törölköző, szükség esetén papír kéztörölő, WC papír.

Különös figyelmet fordítunk a fogápolásra. A gyermekek fogazatát, fogaik állapotát rendszeresen ellenőrzi az óvodába járó fogorvos. A szülőkkal is tudatosítjuk a fogápolás fontosságát. A fogkeféket állapotuktól függően cseréltetjük. A gyermekek haját naponta szükség szerint fésüljük, ezért van mindenkinek saját jellel ellátott fésűje.

Célunk:

- Óvodáskor végére a gyermekekben szilárd szokássá váljon a tisztálkodás, az önálló WC használat, és az önmagukkal szembeni igényesség.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A tisztálkodás, WC használat folyamatának és szokásainak kialakítása.
- Egyéni tisztálkodási eszközök helyének, rendjének meghatározása.
- Kapcsolattartás a szülőkkel, védőnővel, gyermekorvossal, fogorvossal.

Sikerkritérium:

- A gyermekek 90%-a alkalmazkodik a higiénés elvárásokhoz, a kialakult szokásrendszerhez.

A testápolás, a gyermekek személyi higiénés szokását, egészségvédelmét szolgálja. A szilárd szokások kialakításában a gyermekeknek szüksége van a felnőttek segítségadására, illetve felügyeletére, mely egyben segíti a gyermekek és a felnőttek közötti bensőséges viszony kialakulását. A higiénés szokások kialakításában fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkáknak egyaránt. A betegségek megelőzését szolgálja, a védőnővel, fogorvossal történő folyamatos kapcsolattartás.

4. 1. 3. Testi képességek fejlesztése, edzés

Tornatermünk és udvarunk felszereltsége biztosítja a mozgás, edzés feltételeit. Csoportszobáink berendezése teret hagy a mozgásos játékok használatának is.

Törekszünk a szabad levegőn való minél több tartózkodásra. Figyelembe vesszük a fokozatosság elvét és az életkori sajátosságokat, többfunkciós, mobil játszószerekkel biztosítjuk a természetes és kombinált mozgások begyakorlását.

Célunk:

- A gyermekek mozgás iránti kedvének fenntartása, mozgásigényük alakítása, változatos kielégítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Változatos mozgás lehetőségek kínálata az udvaron és a teremben egyaránt.
- Nyári napirendben maximális időkeret tervezése a szabad levegőn tartózkodáshoz.

- Az udvari mozgásfejlesztő eszközök folyamatos, szervezett használata: trambulín, roller, futóbicikli, stb.
- Kirándulások szervezése, ill. programajánlat a faliújságokon, Facebook oldalunkon, a hétvégi szabadidő tartalmas és hasznos kihasználásához.
- Az óvodai beltéri mozgásfejlesztő eszközök használatának biztosítása szabad játékidőben is.
- A balesetek megelőzése érdekében a mozgásfejlesztő eszközök biztonságos használatának szabályait megismertetni, és betartatni a gyermekekkel.

Sikerkritérium:

- A gyermekek 85%-a kihasználja a pedagógusok által felkínált mozgáslehetőségeket, szívesen kezdeményez mozgásos játékokat.
- A csoportszobában és a szabad levegőn való tartózkodás alatt is biztonsággal és rendeltetésszerűen használják a játékszereket.

4. 1. 4. Étkezés

Az egészséges táplálkozás is hozzátartozik az egészséges életmód szokásainak kialakításához; a növekedés és a fejlődés egyik nagyon fontos feltétele. A megfelelő mennyiségű gyümölcs- és zöldségfogyasztás óvodánkban is döntő fontosságú. Az étkezés kultúrája alapvető szokás, mely segíti a társadalmi beilleszkedést, a minőségi közösségi kapcsolatokat.

Célunk:

- Az egészséges táplálkozási szokások és a kulturált étkezés megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtse meg az étkezési szertartásokat az asztal rendjének kialakításával, a szokásos jókívánságokkal, az elegendő idő biztosításával és a kulturált magatartás kialakításával.
- Mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni szükségleteit, igényeit.

- Segítse elő, hogy minél előbb szokássá váljanak a tevékenységek; tudatosodjanak, rögzüljenek a gyermekekben.
- Biztosítsa minden esetben az egészséges fejlődéshez szükséges feltételeket.
- Vonja be a szülőket is az egészséges életmód szokásainak kialakításába, tudatos együttműködésre serkentse őket.
- Álljon pozitív példaként a gyermekek előtt.
- A mindenkori ellátó konyha ételeit, kínálatát kritikusán figyelje, javító észrevételeit jelezze a konyha felé a lehetséges fórumokon.

Sikerkritérium:

- A gyermekek 80%-a nem utasítja el mereven a változatos ételeket.
- Tudatosul bennük az egészséges étkezés fogalma.
- Étkezések alatt kultúrált magatartást tanúsítanak.

4. 1. 5. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása

Célunk:

A természeti, az épített környezet fenntarthatósága érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása, alapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Mutasson a pedagógus belső, pozitív elkötelezettséget, példát.
- Szokásrendszerben, napirendben, tervekben kellő hangsúlyt kapjon a feladat.
- Elsősorban a közvetlen tapasztalat módszerét alkalmazza a gyerekek életkorának figyelembevételével.
- Takarékoságban nyújtson mintát.
- Hulladékgyűjtésben az adódó lehetőségeket használja ki folyamatosan.
- Újrahasznosítás jegyében alkossanak a gyerekekkel.
- Szülők felé is közvetítse a fenntarthatóság elveit, vonja be őket a nevelésbe.

Sikerkritérium

- A gyerekek 80%-a tudatosan alkalmazza környezetmegórással kapcsolatos ismereteit. Érzékenyen reagál környezetének változásaira.

4. 2. Érzelmi nevelés, erkölcsi nevelés, szocializáció

4. 2. 1. Közösségi nevelés és az egyéni nevelés kapcsolata nevelőmunkánkban

A gyerekek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszerünk. Segít abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassa. A szokásrendszeren és az együttélésből fakadó interakciókon keresztül fejlődik normarendszere, mely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja, s egyben a felnőtté válás feltétele is.

A közösségi nevelésünk alapelve, hogy a gyermek, mint individuum találja meg helyét a közösségben.

A közösségi nevelés nem az óvodai nevelés egyik ága, külön megvalósítandó feladata, hanem az óvodai nevelésünk alapvető jellege. A közösséget, magát úgy kell felfogni, mint eleven, fejlődő, a gyerekek életében egyre differenciáltabb közösségi ismérvekkel rendelkező életformát. Az óvodában, mint nevelési intézményben megindul a gyermekközösség formálódása, a gyerekek közösségi vonásainak alakulása. A nevelés folyamán ezek a vonások gazdagabbá, sokszínűbbé válnak. A gyermekközösség a gyermek számára azt az életformát jelenti, amelyben ténylegesen élheti valóságos gyermeki életét, s közben az óvodapedagógus tervszerű, tudatos irányító munkája révén fejlődik személyisége.

Célunk:

- Az óvónő indirekt közvetítésével találja meg minden gyermek a helyét a csoportban.
- Valamennyi gyermek találja meg az érdeklődésének megfelelő tevékenységet és a vele együttműködésre képes társakat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Pozitív tulajdonságokra építő, elfogadó óvodapedagógusi és alkalmazotti attitűd segítségével derűs, szeretetteljes légkör biztosítása.
- Társas kapcsolatok alakulásának segítése gyermek - felnőtt, gyermek - gyermek viszonylatban.
- Hagyományainkhoz igazodó, közös, örömteli tevékenységek szervezése melyek erősítik az összetartozás élményét.
- Segítségnyújtás, a közös tevékenységek lehetséges formáinak elsajátításában.
- Biztosítani a gyermek számára, igény esetén, az egyedül-tevékenykedés, elvonulás lehetőségét is.
- Segíteni a gyermeket abban, hogy igényévé váljék a csoporttal való együttműködés.

Sikerkritérium:

- A közösen szervezett tevékenységekben a gyermekek 85%-a képes társaival a konfliktusmentes együttműködésre.
- Érzelmileg elfogadják egymást, megértéssel fogadják bizonyos társaik szokatlan, eltérő megnyilvánulásait is.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

Célunk elérése érdekében figyelembe kell venni, hogy óvodánk milyen miliőben helyezkedik el. Gyermkeink egy része 3 éves családi nevelésből, egy része pedig, bizonyos idejű bölcsődei tapasztalatokkal kerül hozzánk. Mindkét közösségből bizonyos közösségi fejlettséggel kerülnek be, melyre az óvónőnek építenie kell további munkáját. Figyelembe kell venni, hogy nevelési célkitűzéseinket csak a családdal közösen leszünk képesek megoldani. Nem hagyható figyelmen kívül annak megismerése, hogy milyen a család összetétele, légköre, nevelési követelményei. Figyelni kell a családra, azokra az eredményekre, amelyeket a családi közösség ér el. Ezért fontos a gyermek meglátogatása családi környezetében, (az óvodapedagógusok meglátásától függően) az óvodába kerülés után, vagy akár az óvodába kerülése előtt. A család megismerése, nevelési követelményei, valamint a gyermek óvodai viselkedése együttesen teszi lehetővé a pedagógus további sikeres munkáját. Ennek különös jelentőségét az adja meg, hogy segíthetik az óvodát, a bensőséges, otthonos

légkör megteremtésében. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a közösségi nevelés egy folyamat, abban az értelemben, hogy a gyermek minden életkorában, nevelési periódusában alapvető feladatként, azonos elvekre épülve jelentkezik. Feladatai áthatják egymást, egyik megoldása feltételezi a másik megvalósítását. Egy-egy részfeladat (csak munka, csak játék, stb.) megoldása önmagában nem eredményezi a közösségi nevelést. A közösségi nevelés folyamatában az adott közösségnek megfelelően más és más feladatokat kell megoldani, illetve a feladatok más tartalommal és színvonalon jelentkeznek. Ezt a nevelőmunka tervezésénél maximálisan figyelembe kell venni. Elképzelhető, hogy egy már tervezett szintről vissza kell lépni magának a közösségnek, esetleg egyes tagjai új problémáinak megfelelően.

4. 2. 2. A közösségi élet kialakításának leglényegesebb feladatai

4. 2. 2. 1. Befogadás, beszoktatás

A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a családjában. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák a gyermek számára megkönnyítik az óvodai közösségbe való beilleszkedést. A befogadás alkalmával törekszünk arra, hogy elfogadjanak bennünket a gyermekek. Szem előtt tartjuk, hogy ez az elfogadás függ a családtól (felkészítés, anya-gyermek kapcsolat), az óvodapedagógusok személyiségétől, a gyermekek személyiségétől, önállósági fokától.

Óvodánkban jó hagyományként már a bekerülés előtt lehetősége van a családnak megismerkedni a környezettel és a pedagógusokkal. Ez a korai óvodához való kapcsolódás egész későbbi óvodai élete szempontjából jelentős. Az óvodapedagógusok napi kapcsolatban állnak a szülőkkel, ezáltal az együttnevelés, az együttműködés érdekében a folyamatos párbeszéd feltételrendszere biztosított.

A leendő óvodásoknak az óvodába lépés előtt, lehetőséget biztosítunk, hogy megismerjék az óvodát, szüleikkel együtt várjuk, fogadjuk őket. A beiratkozás előtt is várjuk az érdeklődő szülőket játszótéri alkalmakon, nyílt napon, majd nyáron szervezetteren részt vehetnek ismerkedő játszónapokon, mellyel célunk a gyermekek és szülők szimpátiájának megnyerése, kérdéseik, kétségeik meghallgatása, megválaszolása. A nyári udvari játék idején lehetőséget adhatunk az anyás beszoktatásra is, de csak a leendő csoportvezető pedagógusok jelenlétével, beleegyezésével.

Célunk:

- A családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése.
- A csoportban dolgozó felnőttekkel való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények érik a gyermekeket.
- A gyermekek a közösségnek pozitív (aktív, alkalmazkodó, elfogadó) tagjaivá válnak.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A családok nevelési szokásainak a megismerése, akár az óvodába lépés előtt.
- A szülő számára biztosítani az óvoda nevelési programjának tanulmányozását.
- Az óvodába lépő gyermek számára megteremteni a biztonságos eligazodást (jele, öltözőszekrénye, csoportszobája, társai és a felnőttek bemutatása)
- Az egyéni bánásmód alkalmazása a beilleszkedés segítésére.
- Az óvodapedagógusok kellő empátiával, toleranciával kezeljék az óvodába fogadást.
- A csoporttal foglalkozó felnőttek egyeztessék módszereiket, legyenek közösen a kisgyermekek segítői.

Sikerkritérium:

- A gyermekek legalább 85%-a szívesen tartózkodik az óvodában, bizalommal fordul az óvodapedagógushoz, dadushoz, ha szükségét érzi.

4. 2. 2. 2. A gyermek tevékenységének megszervezése

Célunk:

- A munka és a tanulás a játékkal együtt tegye teljessé a gyermekek életét és fejlődését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek fejlettségéhez igazított napi és heti rend kialakítása.
- Társas kapcsolatok segítése a játékon, tevékenységeken, foglalkozásokon és egyéb közös élményeken keresztül. (Boldogságóra foglalkozások)
- A viselkedéskultúra szabályainak meghatározása.
- A gyermek nyitottságára építve segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

Sikerkritérium:

- A gyermekek 85%-a szívesen tevékenykedik a pedagógus által meghatározott napi és heti rendben.
- A játék és egyéb tevékenységek aktív résztvevői, kezdeményezői, barátságosak, bizalmasak a társaikkal, és a felnőttekkel.
- Ismerik a viselkedési szokásokat, szabályokat, magatartásuk ehhez igazodó.
- Örömmel vesznek részt az óvodai közös megmozdulásokon. (Narancs napok, kirándulások, ünnepek, hagyományok)
- A csoportban közösen szervezett tevékenységekben részt vesznek, játékidőben tartalmas elfoglaltságot találnak.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Tényleges hatása, intenzitása azon múlik, hogy a gyermek számára mennyire biztosított a fejlettségének és fejlődésének megfelelő tevékenységek köre. Éppen azért a gyermekek közösségi életének megszervezése lényegében közös tevékenységük megszervezését jelenti. **Vezető szerepet kell biztosítani a játéknak, mely a közösségi kapcsolataik alakulását is segíti.** Ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.

Boldogságóra program

Nevelőmunkánk hatékonyságát, a gyermekek mentális egészségét, lelki boldogságát a „Boldog Óvoda program” beépítésével, alkalmazásával kívánjuk növelni. Szeretnénk ezzel is hozzájárulni gyermekeink személyiség fejlesztéséhez, a zökkenőmentes iskolakezdéshez, valamint a pozitív életszemlélet kialakulásához, erősítéséhez.

A program egy pozitív életszemlélet alakítása, mely iránymutatást ad a helyes, célravezető megoldási lehetőségekhez, minőségi kapcsolatok megéléséhez. A gyermekek magabiztossága, bizalma, lelki egészsége nagyobb esélyt teremthet a problémák stressz mentes, hatékonyabb kezelésére.

Célunk:

- A gyermekeink érzelmi intelligenciájának és pozitív gondolkodásának fejlesztése,
- képessé váljanak szembenézni a kihívásokkal, problémákkal,
- testi-lelki egészségmegtartás képességének elsajátítása
- illetve általuk, és a gyakorlatok segítségével, a gyerekekkel foglalkozó felnőttek érzelmi életének pozitív befolyásolása. (pl. kiégés megelőzése)

Feladatok:

- A Boldogságóra program megismerése, segédanyagok tanulmányozása
- Az útmutatók alapján a Boldogságórák megtartása havonta (évente minimum 10 alkalommal)
- A tapasztalatok megosztása
- gyermekeink számára pozitív élményállapotok megteremtése, önbizalmuk kitértésük erősítése, koncentrációs képességük fokozása

Sikerkritérium:

- A gyerekek együttműködővé válnak, jókedvvel végzik a napi tevékenységüket.
- Azonosítani képesek a stresszhelyzeteket és feszültségoldó technikákat alkalmaznak.

4. 2. 2. 3. Szokások, hagyományok, távlatok

Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a szokás és normarendszerének megalapozását.

A szokások biztosítják a közös élet biztonságát, a védettséget és azt a rendet, amely a közösségi élet alapja. Nagyon lényeges, hogy a gyermek elé olyan szabályokat állítsunk, és olyan szokásokat építsünk ki, amelyekből világosan és természetesen következik az összetartozásunk, a közös érdek védelmének értelme.

A hagyományok, ünnepek erősítik a közösséget, mert a közösen átélt élmény erejével hatnak.

Minden közösség életének mozgatója, serkentője, fejlődésének motorja a közösség előtt álló perspektíva (távlatok). A kisgyermek számára a távlatokkal a ma öröme kibővül, és a holnap örömeivel gazdagodik. Fontos, hogy ezek a távlatok a gyermek életébe beépüljenek, számon tudják tartani őket, mintegy szokásukká válják, és mindig újabb és újabb távlatok elérésére törekedjenek.

Célunk:

- Óvodánk hagyományainak, ünnepeinek ápolása, mely arculatának fontos mutatója a közvélemény és a közvetlen környezet számára, közösségünk összetartozásának kifejeződése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Távlatok és hagyományok alakítása, hangulati előkészítése.
- Ünnepek, rendezvények megszervezése, lebonyolítása.
- Az ünnepek, hagyományok jellegzetességének kidomborítása a gyermekek tevékenykedtetésével, ismétlődő cselekvés sorozattal, zenével és a környezet aktuális dekorálásával.
- A hagyományok, ünnepek, rendezvények közösségi összetartozást erősítő, építő hatásának kihasználása.

- A szülők bevonása az óvodai szokások, hagyományok, távlatok előkészítésébe, szervezésébe, együttműködés a lebonyolításban.
- A hagyományokhoz kapcsolódó versek, mesék, énekek tanítása, az ábrázolás témáinak megtervezése az alkalomhoz megfelelően.
- Báb és színi előadások megszervezése az ünnepekhez, rendezvényekhez kapcsolódóan.

Sikerkritérium

- A gyermekek 85%-a várja a közös eseményeket, készül rá, érzelmileg azonosul vele.
- A gyermek ismeri szűkebb és tágabb környezetét, szokásait, hagyományait, az ünnepek nevét, tartalmát, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja is.
- Kialakul a gyermekek identitástudata, a közösséghez való kapcsolata.

Ünnepeink, rendezvényeink

Szeptember 3. hetében évnyitó rendezvényünkön köszöntjük énekekkel, dalokkal az új kicsiket, illetve erősítjük a Narancs-ovi összetartozó közösségét is.

Novemberben tartjuk – saját hagyomány megteremtésével – az **Apák napját**, amely alkalommal játékos keretek között, (elkerülve az apukák feszélyezettségét), köszöntjük az apákat, nagypapákat.

Decemberben megtartjuk a **Mikulás ünnepséget**. A napot a Mikulás váráson túl élvezetessé teszi a felnőttek bábműsora, vagy dramatizálása, vagy meghívott vendégművészek műsora.

A **karácsonyra** óvodánkban a szeretet, az advent jegyében készítjük fel a gyermekeket. Az ünnepvárást a dekorálásban, a rákészülésben (mese, vers, ének, ábrázolás, sütés), a pozitív érzelmek, a várákozás, a meglepetés-készítés izgalmának megélésével, a szülőkkel szervezett készülődésben mutatjuk be a gyermekeknek.

Februárban a **farsangi bál** színesíti óvodánk életét. A szülők a reggeli előtti időszakban velünk együtt mókázhatnak, majd a délelőtti órákban felnőttek előadása, vagy a meghívott előadók, vendégek (táncosok) gondoskodnak a megfelelő hangulatról, szórakozásról.

Március 15-ét, csoportonként, az érzelmi nevelésen keresztül, a gyermekekhez közelálló, általuk felfogható jelképek, díszítő ábrázolási tevékenységek, rigmusok, igényes irodalmi alkotások segítségével dolgozzuk fel.

A **Húsvéti ünnepkörben** a gyerekekhez közelebb álló rákészülést erősítjük, mint tojásfestés, locsolkodó vers tanulása. A nyuszi, a kiscsirke, a bárány, a tavaszi virágok az élet újjászületésének a szimbólumai, ez iránti örömünket a különböző tevékenységi formák témaválasztásában fejezzük ki.

Óvodánk épületének narancs színe miatt évekkal ezelőtt felvettük a Narancs Óvoda nevet. A gyermekek számára narancs figurával, narancs emblémával, esetenként narancsszínű pólóval jelenítjük meg az egy közösségbe tartozást. Az óvoda arculata, sajátossága az óvodába lépőknek is egyértelmű, mely a dekoráción, faliújságokon is kifejeződik. Többnyire áprilisban rendezzük meg a „**Narancs napokat**”. Ezeken a nyílt napokon igyekszünk teljes körű betekintést nyújtani óvodánk életébe, hétköznapijaiba. Célunk, hogy a szülők ne csak szemlélői, sokkal inkább aktív résztvevői is legyenek ezeknek a napoknak.

A Narancs napok kezdő napján tartjuk a **Narancs Színház** bemutatóit, melyen a nagyobb csoportok (önkéntes vállalás keretében) bemutatják egy-egy kiválasztott mese feldolgozását, dramatizálását. Ez a rendezvényünk segíti megmutatni a szülőknek azon értékeinket, melyet fontosnak tartunk az óvodai nevelésünk során.

Májusban az **Anyák napi köszöntést** csoportonként változatos szervezéssel tartjuk meg. A gyerekek felkészítésében az édesanya iránti pozitív érzelmek segítenek.

Május utolsó hetében rendezzük meg a **Gyermeknapot**, ahol vidám játékokkal, esetenként meghívott vendégművészekkel, animátorral tesszük emlékezetessé ezt a napot a gyermekek számára.

Május végén, június elején történik az **iskolába készülők búcsúztatása**. A nagyok műsorral készülnek, majd a búcsúztatás „narancs-tarisznyával”, esetenként a középsősök és kiscsoportosok kisebb ajándékával, verseivel kerül megszervezésre. A búcsúzó műsor után a gyermekeknek zsúrt rendezünk a szülők segítségével.

Június első hetében megrendezzük „**Narancs-kiállításunkat**” is. Ez alkalommal ízelítőt mutatunk a gyerekek által, az adott évben készített alkotásokból a szülők és meghívott vendégeink részére.

Az óvodánk fontosnak tartja, hogy a nemzetközi világnapokat, kiemelt napokat megismertessük a gyermekeinkkel, az adott üzeneteket megértessük velük fejlettségi szintjükhöz igazítva.

Rendezvényeket szervezünk, beszélgetünk velük a témának megfelelően.

- Szeptember 30-án a Magyar Népmese Napjáról emlékezünk meg.

- Októberben „Az állatok világnapja” (október 4.), „Földünkért világnap” (október 21.) témában családi sport-délutánt szervezünk.
- Márciusban „A víz világnapjára” (március 22.) készülünk.
- Áprilisban „A költészet napja” (április 11.) illetve a Föld napja (április 22.) kap figyelmet.
- Májusban a Kihívás napjára készülünk sportolással, illetve közösség építő közös „narancs-labda tánccal”.
- Május 31-én, (hétvége esetén előtte való pénteken) tartjuk a „Dohányzás elleni Világnap” rendezvényt – Buborékfújással, „Ezt fújd, ne a füstöt!” szlogennel.

Hagyományaink, ünnepeink, rendezvényeink erősítik a gyermekek identitás tudatát, a közösséghez való kapcsolatát és színesebbé teszik a mindennapokat. Arra törekszünk, hogy egy-egy ünnep, hagyomány, rendezvény olyan közösségi élmény- és érzéstartalommal gazdagítsa a gyermekeket, melyekkel azonosulni képesek, mely alapja lesz a helyi szokások, hagyományok értékeinek megőrzésének, szeretetének.

4. 2. 2. 4. A szülők a gyermekek és a pedagógusok együttműködésének formái

A folyamatos kapcsolattartást a pedagógus kezdeményezi, irányításáért, hatékonyságáért (mivel a pedagógus van kulcspozícióban), ő a felelős. Nevelési kérdések megoldásában partnerként kezeljük a szülőket. Nem csak a pedagógusok pedagógiai kultúrájának folyamatos fejlesztésére törekszünk, hanem arra is, hogy ismereteinket átadjuk a szülőknek. Ebben segít az információ csere, valamint a folyamatos párbeszéd lehetősége. Az együttműködés során a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait alkalmazzuk.

Célunk:

- Folyamatos kapcsolattartás, a nevelőpartneri együttműködés kialakítása a gyermek érdekeinek figyelembevételével.

Alapelveink:

- Bizalomra épülő kapcsolat kialakítása

- Egyenrangú nevelőtársi viszony kialakítása
- A családi és az óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása
- Az egyéni igények, szokások, identitás (hovatartozás) figyelembe vétele
- Az előítéletek kiküszöbölése

Az óvodapedagógus feladatai:

- Szülők tájékoztatása a nevelési elképzelésekről, módszerekről, a tervezett eseményekről, programokról.
- Szülők bevonása, az óvodai szokások, hagyományok, távlatok előkészítésébe, szervezésébe, lebonyolításában, megvalósítható ötleteik, javaslataik beépítése.
- Törekedni kell a kölcsönös bizalom kialakítására (fogadóóra, nyílt nap, stb.)
- Megismertetni a szülőket az óvoda nevelési felfogásával, az óvoda programjának céljaival, feladataival (nyílt napok, a törvényben meghatározott dokumentumokba való betekintés biztosítása).
- Indirekt hatások mellett tudatos szemléletformálás (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, kirándulás, stb.).
- A szülők folyamatos tájékoztatása, a törvényben meghatározottaknak megfelelően, a gyermekük egyéni haladásáról.
- Lehetőség biztosítása a szülők igényeinek megfelelően arra, hogy betekintést nyerjenek a gyermekeik óvodai életébe és a gyermek fejlődési jellemzőit és fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentumokba (nyílt napok, fogadóóra).

Sikerkritériumok:

- A szülők aktívan részt vesznek gyermekük óvodai életében, és partnerek az iskolára való felkészítésben.

Kapcsolattartás formái:

- Beíratás – első személyes kapcsolat, (ismerkedési lehetőségek – játszóházas napok)
- Szülői értekezlet
- Egyéni beszélgetés, fogadóóra

- Közös együttlétek, szervezett foglalkozások (kézműves délutánok, családi sportnapok, ünnepeinkre épülő rendezvényeink)
- Narancs Napok (nyílt napok)
- Szülői Szervezet megválasztott képviselőivel való kapcsolattartás (értekezlet szervezése, esetenként nevelőtestületi értekezletre való meghívás)
- Információs tábla (csoportos, központi)
- Honlap, facebook oldal működtetése, elérhetőségek biztosítása (telefon, email)
- Lehetőség szerint csoportos levelezőlisták biztosítása

4. 2. 2. 5. Egyéni bánásmód a közösségben

A gyermekek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus, és a nem pedagógus munkakörben dolgozók kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Célunk:

- Minden gyermek adottságaihoz képest egy magasabb fejlettségi szintre jusson.
- Lehetőség szerint lelkileg egészséges gyermekek kerüljenek iskolába.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fejlődést nyomon követő mérőlapok felelősségteljes, reális és elfogulatlan vezetése.
- Szülők tájékoztatása a gyermek fejlettségéről, helyzetéről a törvényi előírásoknak megfelelően.
- Egyéni sajátosságok figyelembe vétele.
- A gyermeki jogok maximális figyelembevétele, betartása.
- A családdal való szoros kapcsolattartás.
- Szakemberekkel (logopédus, pszichológus, utazó gyógypedagógus, védőnő, családgyógyász) való konzultálás, együttműködés.

- Fogadóórák nyilvántartása, jegyzőkönyvek készítése, a szükséges intézkedések megtétele.

Sikerkritérium:

- A gyermekek 85%-a a csoportban elfogadott viselkedési normákhoz, értékekhez, tud alkalmazkodni, és adottságaikhoz képest magasabb fejlettségi szintre jutnak.

Rendkívüli jelentőséggel bír a közösség kialakításának folyamatában. A közösségen belül az egyéni bánásmódnak az az értelme, hogy az egész közösség előtt álló követelményeket, mindenkire nézve érvényes feladatokat minden egyes gyermekkel elfogadtassuk úgy, hogy figyelembe vesszük egyéni sajátosságait, személyiségét. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével.

A gyermekek az óvodába kerülve a fejlettség különböző fokán állnak. Különbözőek körülményeik, szociális háttérük, adottságaik. Ezért szükségesek ezek megismerése az óvónő számára, hogy adott fejlettségük alapján indulhassanak el és juttassák el a gyermeket a fejlődésnek soron következő állomása felé. A célokat részcélokra kell felbontani, és közvetlenül törekedni azok elérésére, majd az elért eredmény alapján kell a gyermeket további magasabb szintre felemelni. Azt és annyit kell követelni a gyermektől, ami az egyéni fejlődése szempontjából szükséges. A sablonok, a tipikus eljárások nem mindig eredményesek, olyan eljárásokat kell alkalmazni, amelyek az adott gyermek esetében a legkedvezőbbnek tűnnek. Az egyéni bánásmód elvének alkalmazására minden gyermek esetében szükség van, nemcsak a kirívó esetekben kell alkalmazni. Vagyis az egyéni bánásmód nem cél, hanem eszköz a gyermek személyiségének sokoldalú fejlesztésében. Az egyéni adottságok nem egyszer s mindenkorra adottak, hiszen az egyéni bánásmód következtében alakulnak, változnak.

Az egyéni bánásmód nem azonos az egyéni foglalkozással, ez fontos része, mozzanata az egyéni bánásmód megvalósításának. Az egyéni bánásmód sokkal szélesebb, gazdagabb.

Célunk elérése érdekében szükséges a gyermek maximális ismerete, a családdal való szoros kapcsolattartás. Véleményünk szerint fontos ismerni azokat a dokumentumokat, amelyek a gyermeki jogokat deklarálják.

Kirívó esetekben (pl. halmozottan hátrányos helyzetű gyermek) kérni kell a gyermekvédelmi kapcsolattartó segítségét, és igénybe kell venni a segítő szakemberek véleményét is.

Munkánk csak akkor lesz eredményes, ha minden gyermeket sikerül adottságaihoz képest egy magasabb fejlettségi szintre emelni. A 3-4 éves nevelőmunka eredménye, hogy lelkiileg egészségesen fejlődő gyermekek hagyják el az óvodát. Az önkéntelen emlékezeti bevésést a szándékos bevésés váltsa fel. Jelenjen meg a tanulás alapját képező szándékos figyelem, a feladattudat, a feladat megértés. Anyanyelvi nevelés terén érthetően és folyamatosan tudjanak kommunikálni. Készen álljanak az iskolai élet, tanulás megkezdésére.

4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

4.3.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv használata szerves része a nevelés egész folyamatának. Ezért nem kezelhető elszigetelten, nem tekinthető kizárólag a kötelező foglalkozásokon megvalósítandó feladatnak. Óvodánk fejlesztési feladatainak a család, a környezet megismeréséből kell kiindulnia, és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejtenie.

A nyelv a legszélesebb értelemben vett kommunikáció eszköze, ami csak az emberekre jellemző. Az utóbbi időben anyanyelvünk szépsége kissé kezdi elveszíteni fényét. Egyre több a megkésett beszédfejlődésű, beszédhibás iskolába lépő gyermek. Ezekben az óvodás gyermekeken tudatos, szakszerű, differenciált beszédneveléssel tudunk segíteni. Ahhoz, hogy a társadalom követelményeinek megfelelő embereket tudjunk nevelni, fontos feladat hárul arra a szociális közegre, amely a kisgyermekek fejlődése folyamán más és más. A nyelv elsajátítása egy hosszú, komplex folyamat, amelyre döntően rányomja bélyegét a szociális környezet milyensége.

Itt emeljük ki a pedagógusok (és a pedagógus nevelő munkáját segítő) beszédét, mely legyen mindenkor követésre méltó példa a gyermek előtt. Csiszolja tudatosan a beszédét, legyen nyelvhasználatában igényes.

Mondanivalóját közölje világos, érthető formában. Mondatszerkesztése legyen egyszerű, de változatos. Akusztikai hangzásbeli finomságokra, művészi előadásmód elsajátítására is törekedni kell. A hangsúlyozás, a hanglejtés, a ritmus és a szünet elválaszthatatlan egységének gazdag, de természetes variálásával elevenítse meg a gondolatokat és érzelmeket. Szoktassa a gyermekeket párbeszédre, alakítsa bennük, a helyes fogalmakat. Előre megfontolandó, hogy milyen új fogalmakat hogyan, milyen szövegkörnyezetben vezet be. Olyan nyelvi eszközt használjon, mely szinte láthatóvá teszi a gyermek előtt a beszédben ábrázolt folyamatot, eseményt.

A pedagógusok munkáját gyűjtemények segítik, (könyvek, kerületi kiadványok, internetes oldalak) ezekből az anyagokból bőséggel válogathatunk a nap bármely órájára ajak és nyelvmozgást, légzéstechnikát segítő, hallásfejlesztő játékokat, nyelvtörőket. Ezeken a fejlesztő játékokon kívül olyan társasjátékokkal szereltük fel és folyamatosan bővítjük a csoportokat, amelyek kapcsolódnak a kitűzött anyanyelvi feladatainkhoz. Ezeket a Mobil Napló dokumentációnkban tervezzük, rögzítjük.

Célunk:

- Olyan szeretetteljes viszony kialakítása, olyan csoportléggör megteremtése, ahol beszédkapcsolatok alakulnak ki, ahol a gyermekek megnyílnak, kialakul beszédkedvük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Egyéni beszéd-sajátosságok figyelembevétele.
- Beszélgetések kezdeményezése.
- Családi beszéd-kultúra megismerése.
- Beszéd-kultúrájának, hanghordozásának tudatos fejlesztése.
- Folyamatos együttműködés, konzultáció a logopédussal.

Sikerkritérium:

- A gyermekek 80%-a képes élményeit összefüggően reprodukálni.
- Változatos a szókincsük, kerülik a „szleng” kifejezéseket.
- A gyermekek többsége a tartalom mellett a nyelvi formákra is képesek figyelni.

A fejlődés jellemzői és az ahhoz kapcsolódó pedagógusi feladatok

Az óvónő bármikor kezdeményezhet beszélgetést és adhatja jelét, hogy szívesen hallgatja a gyermekeket. Kérdéseivel is fejlessze a gyermekek gondolkodását, ösztönözze beszédre őket, hiszen a rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédben gátolt gyermek a gondolkodási képességét, nem tudja megfelelően megmutatni. Kísérje figyelemmel a gyermek kialakulóban lévő egyéni beszédajátosságait, hiszen az eltérő kommunikációs tapasztalatok következtében a gyermekek különböző szintű és jellegű beszédképességgel kerülnek óvodába, és az egyéni fejlődés ütemének különbségei óvodai életük során is különböző módon, eltérő ütemben fejlődnek.

A kiscsoportos korú, 3 éves kisgyermek az anyanyelv hangjának fonetikus észlelése, megkülönböztetése alapján érti meg az egyes szavakat. A szavak fonetikus észlelése alapján alakul ki a helyes kiejtése. Ebben az életkorban még jelentős a pösze beszédű, selypítő kisgyermek száma, az ún. életkori beszédhibás. A szavak jelentésének megértése, ennek megszilárdulása, s mindezekkel együtt az aktív és passzív szókincs gyarapodása 3 éves korban egy kissé meggyorsul. Beszéde helyzeti beszéd, ami azt jelenti, hogy csak az érti meg, aki az eseményt, a körülményeket is ismeri.

Gondolkodása én központú, keresi a valóságot. Fogalomalkotása globális jellegű, előfordul, hogy egy-egy fogalom tartalma más, mint a felnőttné. Emlékezete még labilis, könnyen téveszt, s ezért könnyen befolyásolható. Cselekvését, beszédét az önállóságra törekvési vágy, utánzási hajlam motiválja.

A kiscsoportos korúakra vonatkozó feladataink közül fontos, hogy az óvónő megismerje azt a közeget, családot, ahonnan az óvodába lép a gyermek. Az anyanyelvi nevelés nem csupán az óvoda feladata. Mint minden területen, itt is a család, a szülői ház hatása igen fontos tényező. Az óvodába lépő kisgyermek erős érzelmi megrázkódtatásként éli meg a szülőtől való elszakadást. Ezért van ilyenkor nagy szerepük a lovagoltatóknak, ringatóknak, az „öbéli játékoknak” mely során a pedagógus, csak „azé a gyermeké”, akivel játszik. A közvetlen testi kapcsolat megnyugtató hatású és elősegíti az érzelmi kapcsolat kialakulását.

A középsős korú 4 – 5 éves gyermek beszédfejlődése során eljut oda, hogy grammatikailag is tud helyesen beszélni. Beszédében a főnevek jutnak túlsúlyba,

hiszen a környezet túlnyomóan olyan szavakkal ostromolja, melyek a ki, mi kérdésekre felelnek. A fejlődés során a későbbiekben megjelennek az igék, s ezt követően a melléknevek is. Erre a korra jellemző, hogy az új szavak igen nehéz feladat elé állítják a gyermekeket. Beszéd közben sokszor megbotlik a nyelve, hisz sokat akar közölni, de a beszédizmainak fejlettsége még hiányos. A beszédakarás és tudás között aránytalanság mutatkozik. Éppen ezért nehéz megítélni, hogy élettani pöszeségről, vagy hadarásról van szó a gyermekeknél. Hangsúlyozzuk, hogy már ebben a korban is fel kell figyelni a beszédhibára. A súlyosabb, vagy rögzült eseteknél már 3 éves korban a logopédushoz kell irányítani a gyermeket. Ez nálunk olajozottan működik, hiszen az óvodában dolgozó logopédussal együttműködve foglalkozunk a gyermekekkel, segítjük munkáját.

A feladatokat megbeszélve az otthon végzendő feladatokon kívül játékidőben külön foglalkozunk a beszédhibás, segítségre szoruló gyermekekkel. Ha a beszédhiba hamarabb nem is indokolja, ötéves korban mindenképpen el kell kezdeni a rászoruló gyermekek logopédiai kezelését.

A nagycsoportos, 5-7 éves gyermekek beszédének fejlődése a közeli iskolába lépés szempontjából nagy jelentőségű. Lényeges tehát, hogy a pedagógus vegye számba, hogy melyik gyermek hol tart, miben szorul segítségre. Nagyon fontos a gyermek beszédének tartalmát figyelni, de a tartalom mellett a helyes nyelvi formákra is hangsúlyt kell fektetni. A tiszta hangképzés, gazdag szókészlet, a mondataalkotás az anyanyelvi kultúra megalapozását szolgálja.

4.3.2. Értelmi fejlesztés, nevelés

Az óvodai nevelésünk a gyermek egyéni érdeklődésére – életkori sajátosságaira épít. A gyermekekben, ebben a korban jelenlévő kíváncsiság, biztosítja a motiváltságot, mely a fejlődésük alappillére. A meglévő tapasztalataikra, ismereteikre épül a tervszerű fejlesztésünk, mely változatos tevékenységeket, tapasztalatszerzést, élményeket biztosít.

Az óvoda játszva tanítja a gyermeket, cselekvésre, tapasztalatokra építi a tanulását, figyelembe véve a gyermek életkori sajátosságát, érdeklődését. Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játéktevékenységen, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg

azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek átél, önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer. Óvodánkban többnyire komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban egységet alkotnak.

Célunk:

- Elsődlegesen a játéktevékenységen, illetve a tudatosan tervezett tevékenységeken keresztül történő ismeretnyújtás, tapasztalatszerzés megszervezése.
- Nyitott, érdeklődő, önmaga által motivált gyermekek nevelése, attitűdök erősítése, képességek fejlesztése által, melynek hatására óvodásból, iskolássá érik.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Játéktevékenységben való fejlesztés elsődlegességének biztosítása
- Aktivizáló tevékenységek biztosítása által a tudásvágy erősítése.
- A gyermekek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembe vételével tervezzék meg a tevékenységeket
- Értelmi képességek fejlesztése – mozgás összefüggésében is.
- Képzetet, kreativitást elősegítő, ösztönző környezet alakítása
- Élménybe ágyazott tapasztalatnyújtás.
- Önállóság, kitartás, feladattudat fejlesztése.
- A tanulás szokásainak megismertetése.
- Felelősségteljesen, szakmailag kompetens módon döntsenek, az egyes gyermekek iskolára való alkalmassága felől.
- Adjanak meg minden információs segítséget a szülők számára, amennyiben úgy érzik, hogy bizonytalanok gyermekük iskolára való alkalmassága felől.

Sikerkritérium:

- Az óvodáskor végére a gyermekek 80%-a az iskolai elvárásoknak megfelelő önállósággal, kitartással és feladattudattal rendelkezik.
- A külvilági ingerekre képesek nyitottan és rugalmasan reagálni.
- Képesek cselekvő és kísérletező jellegű feladatok feldolgozására.

A gyermek játéka nem más, mint a külső és belső valóság egyik feldolgozási módja – tanulása. A gyermekcsoport, és ezen belül az egyes gyermek játékát megismerni nevelésünk szempontjából kulcskérdés, jelzésül szolgál, iránymutatást ad a gyermek személyiségének általános és aktuális állapotáról. Ez alapul szolgál a gyermek további fejlődésének előkészítéséhez, fejlesztésének megtervezéséhez. Az óvodáskorban a nem tudatos tanulástól a tudatos tanulás felé haladunk. Tehát a tanulás látenszen (rejtve) megy végbe, s a felszínen, mint játék jelenik meg.

A gyermek ingerlékenysége a tanulás fejlődésének feltétele. Ha a gyermek idegrendszer-izgalmi szintje alacsony- kereső, kutató manipulációba kezd – belülről motivált viselkedést eredményez, melyhez nem szükséges külső kényszer. Amennyiben érdekes külső hatások érik, előretörő aktivitás jellemzi – megoldja a problémát, megérti. Ha a gyermek tanulási vágya, kíváncsisága kielégül, az számára örömforrás, és a tanulási igény alapjául szolgál.

Az óvodáskorú gyermek tanulásának igazi szerepe a játék. Spontán, szabad játékban a kompetenciára (valamire való képesség, hatni tudás, hatékonyság érzése) törekvés, mint belső indíttatású motiváció – önálló tapasztalatszerzésre, hatékonyságra, önállóságra, a belső és külső világ birtokbavételére ösztönzik őt. Ez a fajta tanulás, főként a szociális magatartásformák és kulturális értékek elsajátítását eredményezi. A pedagógus szerepe az érzelmi biztonságot adó háttér biztosítása és a modellnyújtás. Csak a világgal való spontán és aktív ismerkedés alapozhatja meg az emberi fejlődéshez szükséges tudatos tanulást.

Az iskoláskorban szükséges problémamegoldó és tanulási képességek előfeltételei és megalapozói az belső indíttatású motivált tevékenységek, a külvilági ingerekre való nyitott és rugalmas reagálás, valamint az ingerhatások cselekvő és kísérletező jellegű feldolgozásának képessége. Az így felkészült gyermeknek jó kilátásai vannak az iskolai életben fontos produktív tanulás, a specifikus teljesítmények eléréséhez. A játék tehát a szó legszorosabb értelmében véve a tanulás alapvető formája, de nem kizárólagosan az.

5. Az óvodai tevékenységformák

A gyermekek fejlesztése, nevelése bizonyos tevékenységformákban valósul meg. Az óvodáskorú gyermekek elsődleges tevékenysége a szabad játék.

A tevékenységekben megvalósuló, együttműködést, feladattudatot formáló fejlődést, csoportos foglalkozások rendszeres tervezésével, szervezésével valósítjuk meg, mely igazodik a gyerekek fejlődési üteméhez, igényeihez.

A tevékenységek megszervezése, a tevékenységekben megvalósuló tanulás

A napirendet úgy kell kialakítani, hogy az elmélyüléshez szükséges, folyamatosan egybefüggő időt biztosítsunk az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenységének a játéknak. A fejlesztések, tervezett tevékenységek játékosan illeszkedjenek a gyermekek napi programjába.

Az óvodában a tanulás nem szűkül le ismeretszerzésre, hanem folyamatos, spontán és szervezett tevékenységekben valósul meg.

A szervezési mód megválasztása függ a gyermekcsoport összetételétől, a foglalkozás témájától, a pedagógus attitűdjétől. A foglalkozások/tevékenységek szervezése életkori sajátosságoknak, témának megfelelően változó időtartamú (5-35 perces).

Az iskolai feladatokra való alkalmasság elengedhetetlen feltétele az iskolába lépés előtt a tanulás szokásaiban való jártasság megszerzése.

Tanulás-szervezési módok, a tanulás tartalma:

Célszerű a tevékenységi formák tematikáját kezdeményezések, „tanulós” játékok szervezése során feldolgozni. Ez alól kivétel a testnevelés foglalkozás, (rendszeres, irányított, mozgásos tevékenységek) mely a legkisebbeknél is kötött jellegű a szervezési lehetőségek, tornaterem-használat beosztása miatt.

5-7 éves korban szervezhetünk kezdeményezéseket, egyéni kötelező jellegű mikro-csoportos foglalkozást (melyben nem egy időben, de mindenki kötelezően elvégzi a feladatot) és kötött foglalkozást is.

A tervezett tevékenység formák megvalósítása hetente minimum egyszer ajánlott, de a gyermek érdeklődésétől, az aktualitástól, a komplex feldolgozástól függően többször ismételhető.

A tervezett tevékenységek tematikája nyomon követhető a Mobil Napló dokumentumunkban. Az óvodapedagógus a tanulás-szervezés elveinek figyelembevételével a csoport és egyes gyermekek fejlettségéhez, a helyi lehetőségekhez alkalmazkodva választja ki a tanulás anyagát, melyet az „Éves tervben” illetve a „Heti ütemtervben” jelenít meg.

Az irányított tevékenység szervezés módszerei:

- ✓ Közvetlen tapasztalat, megfigyelés, spontán játékos tapasztalatszerzés
- ✓ Aktív tevékenység, tevékenykedtetés, cselekvéses tanulás, gyakorlati problémamegoldás
- ✓ Érzelmi kötődés – motiváltság, a gyermek kíváncsiságának kihasználása
- ✓ Irányított játéklehetőségek biztosítása, „tanulós” játékok, felfedezés
- ✓ Differenciált feladatadás
- ✓ Személyre szabott, pozitív értékelés

5. 1. Játék

„A játékok nem esetleges találmányok. Megvilágítják a felnövekvés gondjait és örömeit, megkönnyítik a felnőttkorig való utazást. Megtanítják a gyermeket arra, amiről soha nem is gondolta, hogy meg kell tanulnia. És soha nem is fog emlékezni rá, hogy valaha tanulta. Ellátják őt a legkülönbözőbb tapasztalatokkal, amelyekre semmilyen más módon nem tehetne szert...”

(Cherfas,J.)

A játék az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége, minden más tevékenység kiindulópontja, tanulási, gyakorlati, fejlesztési lehetősége.

Célunk:

- Maximálisan biztosítani a szabad és boldog játék lehetőségét, mely által a játéktevékenység betöltheti funkcióját.

5. 1. 1. A feltételek megteremtésének feladatai

Megfelelő légkör kritériumai

Döntő az óvodapedagógus hozzáállása. Legyen derűs, kiegyensúlyozott, segítőkész és elfogadó, gondoskodó gondolkodású, akihez bizalommal fordulhat mindenki.

Nagyban meghatározza a gyermekek magatartása, a csoport szokásrendje, neveltségi szintje.

A csoport tagjainak pozitív szociális magatartása a kiegyensúlyozott légkör megszilárdulását eredményezi. A pedagógus személyes elindítója az együttműködési készség kialakulásának, a közösségben élés elfogadásának. A kulturált magatartás normái biztosítják az érzelmek szabadságát, a konfliktusok megoldását.

A nyugodt légkörhöz hozzátartozik a csoport életének szervezettsége, a következetesség, rendszeresség, a játék folyamatosságának biztosítása.

A játék helye

A játékfejlődés különböző szakaszainak figyelembevételével kell a csoportszobákat berendezni, átrendezni. (Gyakorlójáték, mozgásos szabályjáték – nagyobb tér; szerepjátékhoz „kuckók” kialakítása akár gyermekekkel is). A spontán igényekhez legyünk segítségére a gyermeknek – ezáltal szervezési, tervezési ismereteket adunk át. Ne ragaszkodjunk a rendhez, a merev szokásokhoz, ha az a játék spontaneitását, fejlesztő hatását rontja. Alakítsunk ki állandó játékhelyeket, de legyünk ezekkel rugalmasak. Egy-egy játéktér sokoldalúan legyen felhasználható. (Babaszoba, vagy orvosi rendelő; fodrászat vagy öltöző a szerepjátékhoz; építőszőnyeg, vagy mozgásos játékok helye...). A játékterek áttekinthetőek legyenek, de legyen lehetőség az elkülönülésre.

Az udvaron a nagyobb tér adta lehetőségeket ki kell használni. Az udvar felosztása csoportthatárokat jelent, az óvodapedagógusok által átlátható területet, vagyis az ott játszó gyermekekért vállal felelősséget. Az udvaron a különböző csoportok tagjai felnőtt engedélyével találkozhatnak, játszhatnak együtt. Az óvodapedagógus itt szervezzen mozgásos szabályjátékokat, biztosítson a lehetőségekhez képest eszközöket (labda, ugráló-kötél, roller, futóbicikli, stb.). Engedje a természetes anyagokkal (homok, kő, víz, fa, stb.) való ismerkedést, manipulálást, de teremtsen meg a szerepjáték feltételeit is (babaház, homokcukrászda, kuckó, mászóka, stb.) kiegészítő szerepkellékek biztosításával.

A játékidő biztosítása

A játékokra fordított időn belül elsőbbséget kell biztosítani a gyermekek szabad kezdeményezésén alapuló játékoknak!

Törekedni kell a játék folyamatoságára, többek közt jelenti ez azt is, hogy a játék átmeneti felfüggesztése (pl. tízórai, levegőzés, foglalkozás) után is lehessen folytatni a megkezdett játékokat. Hozzá kell azonban szoktatni a gyerekeket ahhoz, hogy a játékokra is meghatározott időkeretek között kerülhet sor. A játék befejezésére utaló előzetes jelzések biztosítják a játék okozta feszültség fokozatos levezetését.

A napirend tervezésénél fontos szempont legyen, hogy a játék kiemelt jelentőségű a 3-7 éves gyermekek számára. Ajánlott 3-5 éves korig a kötelező foglalkozás helyett a játék, fejlesztő lehetőségeit tudatosan kihasználni, ezzel is a játékidő folyamatosságát biztosítani.

Játékeszközök

Mindazokat a tárgyakat, anyagokat, amelyeket a gyermek a játékba bevon, játékeszközöknek nevezzük.

Biztosítsuk az életkornak megfelelő játékeszközöket, bővítsük, ha a gyermek fejlődése kívánja, ha igénye nő.

A játékeszközök ne veszélyeztessék a gyermekek testi épségét, tartós, könnyen kezelhető anyagokból készüljenek.

A játékeszközök ösztönözzenek felfedezésre, gondolkodásra, kreativitásra, segítsék a képességek kibontakozását.

Legyenek olyan anyagok is a gyermek keze ügyében, amiből a játékhoz kiegészítő eszközöket tud készíteni.

Az óvónő értékelje, ha a gyermek egy-egy játékszert eredeti funkciójától eltérően, ötletesen alkalmaz.

A játékeszközök többnyire alkalmazkodjanak a társadalmi változásokhoz, a reális élethez.

Az óvoda feladata kell, hogy legyen a szülők meggyőzése a pedagógiaiilag értéktelen, de népszerű, drága játékszerek kedvezőtlen hatásáról.

Tapasztalatok, élménynyújtás

- **Az óvodán kívüli környezet hatásai**

A gyermekek nagyon sokféle benyomással, élménnyel érkeznek az óvodába. Emberi kapcsolatok, munkafolyamatok, egyéni vagy közös játékélmények, vagy ezek hiánya nagyon ellentmondásos is lehet a gyerekek fejlődésére vonatkozóan.

- **Óvodapedagógusi feladatok az óvodán belüli élménynyújtásban**

A gyermeki fogékonyság, a pedagógushoz kötődés, egymás utánzása, tárgy iránti érdeklődés, - vagyis a gyermek alapvető tulajdonságainak felhasználása.

Közös játékélmények megszerzése, amelybe integrálni lehet az egyéni és egyéb játékélményeket, ezáltal oldani az élmények adta különbözőségeket. A kötetlen játék egyedi absztrakciói és a szerepjáték kulturális absztrakciói adják a játék újszerűségét és kreatív mivoltát. Az elevenen átélt játékélmény tölt el bennünket mindennapjainkban a megújulás érzetével.

A tapasztalatszerzés fontos, de ahhoz, hogy a játék forrásává válhasson, meg kell, hogy „érintse” a gyermeket. Szívesen elevenítik fel azokat az eseményeket, amelyeknek ők is aktív résztvevői voltak. Viszont ahhoz, hogy beépüljön a játékba, kellene.

A tapasztalathoz kapcsolódó játék lehetőségek biztosítása. Az eljátszás késleltetése az élmény teljes leépüléséhez is vezethet. A külső hatások élményanyaga annál hatásosabb, erősebb, minél inkább megerősítést kap a játékban.

A negatív élmények /TV, család, játszótér/ ellensúlyozására a legjobb, ha szilárd erkölcsi szokásokat alapozunk meg, a szépet és a jót erősítjük a játékban. A legdurvább játékok teljes betiltása sem mindig kedvező, mert elzáródik a feszültség

levezető szelep. Találjuk meg a nem kívánt tevékenységet levezető, elfogadható játékot.

5. 1. 2. A játékirányítás, játékra hatás értelmezése

Közvetett hatások:

A feltételek maximális megteremtésével, különös tekintettel az élménynyújtásra, közvetve hatunk a gyermekek játékának változatosságára, kiegyensúlyozottságára.

Közvetlen hatások:

A közvetlen hatásra is szükség van (pl. új játék bevezetésekor, ha igénylik a részvételünket, ha agresszív gyermeket kell lekötni; a veszélyes játékok megjelenésekor). Ilyenkor szükséges attitűd az óvodapedagógus játékszeretete, játékos beállítódása, a nevelői felelősség összekapcsolása a játszás örömeivel.

Az empátia képessége ebben az esetben igen fontos, hogy helyesen ráérezzünk a pillanatnyi igényre, hiszen:

- Van, amikor szemlélni kell a játékot, de van, amikor nem lehet csak szemlélni;
- Van, amikor segíteni kell, s van, amikor nincs ránk szükség;
- Van, amikor hagyni kell a gyermeket problémáik, konfliktusaik megoldásában, de lehet, hogy közbe kell lépni, ha nem képesek önállóan megvédeni igazukat;
- Van, amikor együtt játszásunk az öröm forrása, de van, amikor helyettünk társaikkal, vagy egyedül akarnak játszani. A játéktanítás, közös játékélmény nem más, mint a felnőtt játéka a gyermekkel.

5. 1. 3. Játékfajták

5. 1. 3. 1. Gyakorlójáték

A 3-7 éves gyermek játékában folyamatosan jelenlevő tevékenység. 3-4 éveseknél gyakoribb, de nem jelez fejlődésbeli lemaradást, ha 5-7 éves gyermek játszik gyakorló játékot.

Ebben a játékban a gyermek önállóan vállalja a megpróbáltatást. A kezdeti ügyetlensége nem zavarja, mert a játékban nem az eredmény érdekli, viszont mégis megéli az alkotás, a sikerült mozgás örömeit. A gyermek tevékenységei és azok eredménye közötti kapcsolat észlelése összetett folyamat. Értelmi képességeik, térbeli létezésük, határaik a gyakorlójátékban fejlődhetnek ki.

A begyakorolt mozgások, utánzások, viselkedésminták az alapjai a szerepjátékoknak, konstrukciós játékoknak, szabályjátékoknak.

Célunk:

- A játék során a gyermekek örömmel, önként vállalva a kihívásokat, sajátítsák el és gyakorolják a tevékenységeket, mozgásformákat és viselkedési formákat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Lehetőséget kell adni az óvodáskor egészében az anyagok felfedezésére, manipulálására, a tevékenységek utánzására, ismétlésre, mozgásformák gyakorlására.
- A csoport fejlettségéhez mérten kell a játékeszközöket biztosítani, de egyéni igényt is figyelembe kell venni.
- A gyakorlójátékba merevedett gyermekeket diszkréten, egyéni bánásmódot alkalmazva továbbsegíteni a fejlődésben.

Sikerkritérium:

- A gyermekek képesek játékukba felhasználni az általuk ismert tevékenységeket, viselkedési mintákat, begyakorolt mozgásformákat 80%-os arányban.

5. 1. 3. 2. Szimbolikus játék – szerepjáték, dramatizálás, bábozás

A szerepjáték a gyermeknek az a tevékenysége, amelyben a maga által választott „mintha” helyzetben az önként felvett szerepet igyekszik megeleveníteni az érzelmi szűrőjén át feldolgozott környezeti tapasztalatokra, benyomásokra támaszkodva.

A szerepjáték fokozatosan fejlődik ki a gyakorlójáték keretei között.

A szerepjáték fejlődésében a motiváció mibenléte a legfontosabb. A gyakorlójátékból kiemelkedve az első lépés a szerephez kapcsolható cselekvés, melyben a mozgáskor, a cselekvés öröme a leglényegesebb.

A szerepjáték második foka, amikor a tárgy motiválja szerepvállalásra a gyermeket.

A legfejlettebb lépés, amikor magáért a szerepért, a magában hordott szabályokért, feszültségért, interakcióért vállalja magára önként a gyermek, és ez a kihívás motiválja.

A társas kapcsolatokban is tükröződik a motiváció, a szerepvállalás miéértje. A közösségben a gyermekek először az együttlét és együttmozgás örömét fedezik fel.

Később a tárgy körüli összeverődés hozza össze a társakat és „kényszerítik” őket az interakcióra.

Az összedolgozás a szerepjáték legfejlettebb formája, melyben a szociális kapcsolatokat önként vállalva gyakorolják.

Dramatizálás, bábozás

A gyermek a játékában aktívan tevékenykedik, - a mesét „csak” hallgatja, - mivel azonban a cselekvés igénye elsődleges, a mese kapcsán keletkezett feszültség egyik levezetési formájaként választja a gyermek a dramatikus játékot. Előzménye tehát a mesehallgatás, a pedagógus bábozása, valamint a már megélt szerepjáték. A dramatikus játék a bábozás talaján indul el, s a szerepjáték szerepmegformálásának tapasztalatain és az együttes játéktevékenység közösségi játékélményein át jut el, a közös dramatizáláshoz.

A szerepjáték a gyermek önmagára ébredésének és önnevelésének eszköze, ezért nem szabad gátolni, sőt mindent meg kell tennünk érte!

Célunk:

- A gyermekek szívesen játsszanak szerepjátékot, és ennek érdekében legyenek képesek konstruktív együttműködésre.
- Improvizáljanak, dramatizáljanak, bábozzanak irodalmi alkotásokat, saját elgondolásaik és élményeik alapján is.

Óvodapedagógusi feladatok a szerepjáték fejlesztéséhez:

- A közösség és egyéni fejlettséghez igazított játéklehetőségek, eszközök, élmények biztosítása.
- A szerepjáték feltételeinek biztosításával ismeretek nyújtása, tapasztalatok átélésének segítése.
- A játéktevékenységekben rejlő fejlesztő lehetőségek tudatos tervezése a naplóban.
- Az „irányított” és a szabad játék megfelelő arányának alakítása.
- Közel azonos fejlettségű gyermekek közös játékba szervezésével a társas kapcsolatok alakítása.
- Erősíteni kell a kezdeményező gyermekek aktivitását, de minden gyermeket fontos eljuttatni a közös játék elgondolásának élményéhez.
- Bátorítani kell a valóság behelyettesítését, a különböző elgondolások kipróbálását, az érzelmek megerősödését, a tárgy és a személy helyettesítését, az át nem élt célt, de megálmodott tulajdonságok megtestesítését.

Óvodapedagógusi feladatok a dramatizálás, bábozás fejlesztéséhez:

- Nyújtson rendszeres irodalmi élményt, ami több, mint csak mesélés.
- Teremtse meg, érzékeltesse a mese tárgyi, környezeti világát, ismertesse meg a gyermekekkel. Alakítson ki olyan környezetet, feltételeket, amelyek a mesemotívumok, mesei szerepek kreatív megformálására ösztönzik a gyermekeket.
- A mese kiválasztásánál legyen szempont a dramatizálhatóság is.
- A pedagógus is játsszon együtt a gyermekekkel, legyen modell, vállaljon szerepet, mutassa be külsejében, beszédében, cselekedeteiben egy-egy mesealak életre keltését. Kezdeményezzen drámajátékokat, melyben mesealakokat, mesei szituációkat jeleníthetnek meg.
- A játékkezdeményezésekkel mélyítse el kötődésüket az irodalmi alkotásokhoz.
- Fejlessze, értékelje a gyermekek képzelőerejét, önálló elgondolásaikat, improvizációs képességüket.
- Képezze tovább önmagát is tanfolyamokon, ha erre érdeklődése, esetleg hiányossága miatt szükségét érez.

Sikerkritérium:

- A gyermekek legalább 70%-a képes szerepjáték formájában tevékenységek ábrázolására.
- Elfogadják, vállalják, alakítják a szerepeket, konstruktívan együttműködnek a szituációkban társaikkal.
- Képesek bábokkal, illetve szerepvállalással ismert mese, történet visszaadására, vagy improvizálásra.
- A magyar népmesei kultúra nyelvi fordulatainak különböző szituációkban való megjelenése.

5. 1. 3. 3. Konstruáló (barkácsoló) játék = alkotó játék

Az eszközök segítségével létrehozott új alkotások, játékeszközök konstrukciós játéknak minősülnek.

A konstrukciós játékban fejlődnek a gyermek gondolati képességei - képzelet, előrelátás, kreativitás, mozgásrendszere - manuális készsége, finom mozgásai.

Célunk:

- Jussanak el az önmegvalósítás olyan szintjére, mely biztosítja tartalmas, szabadidős programjukat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nem szabad túlhalmozni kész játékszerekkel a csoportot, mert a kreatív fantáziájú gyermekeket is kényelmessé teheti.
- Szolgáljon a pedagógus mintával – ekkor térnek rá a céltudatos alkotásra.
- Konstrukciós készletek fajtánként következetes rendben tartása, lehetőség szerinti bővítése a gyermeklétszám és érdeklődés függvényében.
- Változatos alapanyagok állandó biztosítása (textil, különböző minőségű papírok, szerszámok: olló, ragasztó, vonalzó, írószerszám, faanyagok, dugók, dobozok, termékek, kövek, stb.).

Sikerkritérium:

- Konstruktív építőjátékokból, illetve változatos anyagokból a gyermekek 70%-a képes céltudatos alkotásokra, melyeket ezután felhasználnak a szabad játéktevékenységeikben is.

5. 1. 3. 4. Szabályjáték

A szabályjáték sok hasonlóságot mutat a gyakorlójátékkal és felfedezhető benne a szerepjáték szimbólum képzése is. Örömforrása a szabály betartása, az önként vállalt keretek közötti kihívás teljesítése.

A szabály megváltoztatása a játék megszüntetéséhez vezethet. Kiteljesedéséhez csak nagyobb, 5-7 éves gyermekeknél jut, akik képesek az együttműködésre, igénylik a társakat, egyenlő partneri viszonyt tudnak kialakítani akár felnőttekkel is.

A szabályjáték fejleszti a mozgást (mozgást koordináló szabályok), aktivizálja az értelmi funkciókat (pl. memóriajáték), segít átélni a játékot kísérő érzelmeket (versenyszellem, a siker és a kudarc kezelése).

A szabályjátékok lehetnek mozgásos verseny játékok, mozgásos ügyességi játékok, ritmusjátékok, anyanyelvi játékok, gyermektáncok, dalos játékok, mozgásos szerialitás, társas játékok, memória játékok, kártyajátékok.

Célunk:

- Képesek legyenek a szabály betartására, együttműködésre, egyenrangú partneri viszony kialakítására.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Sok gyakorlási lehetőség biztosítása, pedagógus részvételével.
- A gyermekek fejlettségéhez mért játékok tanítása, kényszer elkerülése.
- A szabályjátékok helyének kiválasztása, nyugalom biztosítása, ill. balesetveszély kiküszöbölése.
- Tapintatos nevelői ráhatás.
- Szabály betartatása – egészséges versengés biztosítása.
- Főbb szerepek igazságos elosztása.
- Periférián állók segítése, sikerélményhez, szerephez juttatása.

Sikerkritérium:

- A gyerekek 85%-a képes az egészséges versengésre, így a szabályokat a siker érdekében sem lépi át.
- Szabálytartásuk a közös játék sikere érdekében fegyelmezett.

5. 2. Verselés, mesélés

Célunk:

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése az igényes irodalom iránt, valamint az irodalomhoz, könyvhöz való pozitív érzelmi kapcsolat megalapozása.
- Szeretnénk elérni, hogy az óvodából kilépő gyermekek kötődjenek a kultúrához, alakuljon ki igényük a mindennapos kapcsolatra a könyvvel, mesékkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek érdeklődéséhez igazodó mese – vers anyag gyűjtése
- A verselés, mesélés rituáléjának megteremtése, a hangulatához való alkalmazkodás kialakítása
- A mesélés helyének biztosítása, állandóság kialakítása, a befogadás érzelmi feltételeinek megteremtése
- A gyermek minél több irodalmi élményhez való juttatása
- A humor megéreztetése
- A gyermekek saját vers és mese alkotásának feltételeinek megteremtése, az önkifejezés ösztönzése.
- Esztétikus eszközök készítése a feldolgozáshoz.

Sikerkritérium:

- A gyermekek legalább 80%-a érdeklődést mutat, részt vesz a kezdeményezéseken.
- Önmaguk kezdeményeznek bábozást, dramatizálást.

- Aktív szókincsükbe épülnek a mesei szófordulatok.

Az irodalmi nevelés az óvodába lépés első pillanatától jelen van, a gyermek akár családi nevelésből, akár bölcsődei tapasztalatokkal érkezik, találkozhatott már bizonyos számú etető, mosdattató, tapsoltató, vigasztaló mondókával, dalocskával, sőt mondogatni is tudja. Ezeket kiválóan tudjuk használni a beszoktatást kísérő szorongásos időszakban. A ráismerés öröme, a régebbi élmények felelevenítése, újabbakkal való kiegészítése megnyugtató örömet ad. A közös tevékenység, a közös mozgás segítségünkre van a közösségi érzés kialakításában. A közvetlen és távolabbi környezet megismerését segítik a járnai tanító, ujjkiszámoló, állathívogató, hangutánzó népi mondókák. Mutató, ízléses eszközökkel fejlesztjük az esztétikai érzéket. A mesés-, és verseskönyveket óvjuk, megtanítjuk helyes használatukat, és ezzel értéket teremtünk. A gyermekekben megjelenik az igény az ép, harmonikus környezetre.

Jelen van a komplexitásra való törekvés, kapcsolat más foglalkozási ágakkal. Az irodalmat, mint motivációs eszközt nap, mint nap alkalmazzuk a tevékenységek rendszerében.

Elsődleges feladatainknak tekintjük a szókincsbővítést, a gyermeki beszéd tudatos fejlesztését versekkel, nyelvtörökkel, rövid verses mesékkel. Hangsúlyt fektetünk a népmesékre, más népek meséire, de előtérbe helyezzük a gyermekek által kitalált történeteket; ösztönözzük a gyermekeket az alkotásra. A versanyagot egyrészt különféle magyar népi mondókák, másrészt költői alkotások, műfordítások alkotják. Ezek kiválasztásának legfőbb követelményei életkori sajátosság, a játékoság, ritmusosság, zeneiség, humor.

Az állandóság érzésének elősegítésére szolgál a mesesarok, mesekuckó, mesekígyó, mesepárna, mesetarisznya, Mese Manó, furulyaszó, stb. Az óvodába lépéstől folyamatosan szokássá, szertartássá válik a mesélés, mesehallgatás.

A kiscsoportban törekszünk arra, hogy a mesék szerkezetileg egyszerűek legyenek, központi cselekményre épüljenek, derűs hangulatot sugározzanak. Szóljanak kölyökállatokról, állatcsaládokról, játékokról, saját magukról, élményeikről. Gyakran ismétljük a már ismert meséket, így kialakulnak a kedvenc mesék, amiket még nagycsoportban is szívesen hallgatnak újra. Ezzel megteremtjük a dramatizálás és a bábozás alapjait. Nagycsoportban már megjelenhetnek a bonyolultabb cselekményű mesék, egyszerű tündérmesék, tréfás mesék.

Altatásnál is szívesen hallgatnak verset, mesét; elzsongító, megnyugtató hatásuk pótolhatatlan. A nagycsoportban a gyermekek kérik, várják a mesét; önként

bekapcsolódnak, folytatják a már megkezdett történetet. Van kedvenc meséjük, mesehősük, aki iránt ki tudják fejezni rokonszenvüket, utánozzák viselkedésüket. A folytatásos mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.

Az ismert mesei motívumok bábozása kedvenc szórakozásuk közé tartozik. Óvodánkban kiemelt szerepet játszik a bábozás, dramatizálás. Ünnepek alkalmával megjelenhet mindkét formája, az óvodapedagógusok szívesen készülnek ilyen jellegű műsorral. Ezen kívül szervezünk színházlátogatásokat egész évben folyamatosan. Meghívunk vendégművészeket, hogy az ünnepek varázsát emeljék.

Összefoglalva, törekszünk arra, hogy mindennap meséljünk, vagy verseljünk, hogy a kezdeményezések anyaga változatos legyen, valamint, hogy a gyermekek mindenkor hozzáférhessenek a bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközökhöz.

5.3. Ének, zene (énekes játék, gyermektánc)

Célunk:

- A magyar gyermekjáték-hagyomány anyagából válogatott mondókák és énekes játékok közvetítése, zenei ízlésformálás, zenei képességek megfelelő szintre juttatása az egyéni képességeket figyelembe véve.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek élményhez való juttatása énekléssel, zenehallgatással.
- Zenei érdeklődésük felkeltése, esztétikai fogékonyságuk fejlesztése.
- Gyermekdalok játszásának, az éneklésnek a megszerettetése.
- Zenei hallásuk, ritmusérzékük és mozgásuk fejlesztése az ének-zene eszközeivel.
- Közösségi érzésük, identitásuk tudatos fejlesztése.
- A gyermek nemzetiségi, etnikai, kisebbségi hovatartozásának figyelembevétele.

Sikerkritérium:

- A gyermekek legalább 80%-a aktívan részt vesz az ének-zene kezdeményezéseken.
- Képesek ismert mondókák, dalos játékok önálló játszására.

Az ének – zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok bő kínálatot biztosítanak számunkra, melyek között az ünnepeinkhez kapcsolódó dalanyagot is megtaláljuk. Az ének – zene és a hozzá kapcsolódó mozgás, az óvodai nevelés szerves része. Nem korlátozódik csupán a kezdeményezések, foglalkozások kereteire, áthatja az egész napi életet. A közös éneklés, mondókázgatás, körjátékok játszása fontos szerepet játszik a művészeti, valamint az esztétikai nevelésben.

A művészeti nevelésbe éppúgy beletartozik a gyermeki alkotás, mint az érdeklődő befogadás. A meghitt, nyugodt légkör biztosításával elérhetjük, hogy a gyermekek felkészült befogadói és aktív résztvevői legyenek e művészeti ágak. Mondókázással, énekléssel, dalos játékok játszásával növeljük a gyermekek biztonságérzetét, segítjük gátlásaik feloldását, önfegyelmük, közösségi magatartásuk alakulását.

Kodály Zoltán útmutatása alapján, elsősorban Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelést használjuk fel nevelő - oktató munkánkban, de lehetőséget biztosítunk más módszertani útmutatók szerinti tevékenység-szervezésre is. (pl.: Kokas Klára módszere, Carl Orff ritmikus képzési anyaga) Kiegészítjük az igényesen kiválasztott kortárs művészeti alkotásokkal. Az óvodai zenei neveléssel felkeltjük a gyermekek zenei érdeklődését, formáljuk zenei ízlésüket (mely napjainkban nagyon fontos), esztétikai fogékonyságukat és nem utolsósorban zenei élményekhez juttatjuk őket. A zenei élmény serkenti a gyermekek esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, magalapozhatja a zenei anyanyelv kialakulását.

A bensőséges kapcsolat kialakításával tudjuk elérni azt, hogy gyermekeink bátran előálljanak saját ötleteikkel, ki merjék fejezni gondolataikat, tréfás kedvüket vagy szorongásaikat apró zenei megnyilvánulásukkal is.

Zenei nevelésünket 3-4 éves távlatban tervezzük, a fokozatosság elvét érvényesítjük a zenei anyag feldolgozásában, és a zenei képességek fejlesztésében (éneklési készség, hallásfejlesztés, ritmusérzék fejlesztés, zenei emlékezet fejlesztése, zenei alapfogalmak megismertetése, mozgáskultúra, térforma).

A hangszerhasználat segítséget nyújt a zenei alapfogalmak bemutatásában, ritmusérzék fejlesztésében, valamint a zenehallgatásban.

A gyermekek, valamint a szülők zenei ízlését is formáljuk az ünnepélyeken az óvodapedagógusok hangszerjátékával, éneklésével, esetenként a Narancs Napok keretein belüli közös néptánc- és daltanulással.

Az óvodáskorú gyermekek a szépre fogékonyak, a mi felelősségünk, hogy zeneszerető felnőttekké váljanak.

5. 4. Ábrázoló tevékenységek – rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célunk:

- Ébredjen fel szépség iránti vonzalmuk, önbizalmuk, ábrázolás iránti szeretetük.
- Fejlődjön kezügyességük, forma és színképzetük, képalkotásuk, kreativitásuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az ábrázoláshoz szükséges, minél változatosabb eszközök, anyagok, kellékek állandó biztosítása, használatuk megismertetése.
- A rajzolás, festés, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeinek, és eljárásainak megismertetése a gyermekekkel.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget.
- A gyermeki igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.
- A gyermekek képi gondolkodásának fejlesztése.
- Műalkotásokkal való megismerkedés lehetőségeinek biztosítása.
- Népművészeti elemekkel való ismerkedés biztosítása.
- Gyermekmunkák folyamatos pozitív értékelése.

Sikerkritérium:

- A gyermekek 80%-a ismerje és használja az ábrázoláshoz szükséges eszközöket, és alkalmazza az ismert technikákat.
- Alapvető sémákat tudjon rajzolni, mint körforma, ház, fa, emberalak.

Az ábrázolás egy tág fogalom, elsősorban gyűjtőnévként használjuk, illetve a valóság jelenségeinek közvetlen megjelenítését nevezzük így. Több technika lelhető fel benne. Az ábrázolásban lehetőség nyílik gondolataink, érzéseink, vágyaink, terveink, ítéleteink és önmagunk kifejezésére. Ezek síkban és térben egyaránt megjelennek. Síkban a grafika és a festészet, térben, pedig az alakítható, formálható, gyúrható anyagok a kifejezés eszközei.

A kisgyermek a firkákon keresztül már egész pici kora óta ismerkedik az ábrázolással. Az ábrázolás az önkifejezés egyik formája, így nagy jelentősége van az óvodában is, mivel alkalmat ad a gyermek jobb megismerésére. Segítségével a gyermek valami fontosat közöl a környezete számára. Az óvodások ábrázoló tevékenysége fontos szerepet játszik személyiségük kibontakoztatásában. Olyan embert nevelhetünk általa, aki igényli, befogadja az esztétikumot, képes környezetének esztétikus ábrázolására, a szép létrehozására.

A vizuális neveléssel, mint komplex folyamattal alapozzuk meg az alkotói képességeket, juttatjuk a gyermekeket esztétikai élményekhez, hiszen ez az ábrázoló tevékenység kiindulópontja. Így kelthetjük fel bennük a gyönyörködést, a rácsodálkozást, az alkotás örömét, fejleszthetjük képzeletüket.

Az ábrázoló tevékenység szervezése szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. Tanulás szervezési elveink szerint az óvodai ábrázolás tevékenység szervezése lehet kötetlen és kötött egyaránt. Mindkettőnél fontos a nyugodt, derűs légkör kialakítása, biztosítása. A pedagógus hagyja szabadon kibontakozni a gyermekeket, de ha szükséges, továbbfejlesztheti, előmozdíthatja a tevékenységet érdeklődésével, ötleteivel, megjegyzéseivel. Vigyázni kell azonban arra, hogy a segítség úgy hasson a gyermekekre, mint az együttjátás és ne úgy, mint „kintről” való beavatkozás, mivel ez veszélyezteti a munkakedvet, a kreativitást.

A gyermekeknél kiscsoportos korban kezd kialakulni az ábrázolás tudata és szándéka. Az óvodapedagógus már ekkor kezdi kialakítani, illetve fejleszteni az ábrázoló tevékenység segítségével a gyermek készségeit, önálló kifejező képességeit. A későbbiekben egyre nagyobb hangsúlyt kap a készségek és képességek továbbfejlesztése. A pedagógus vegye észre a gyermekek közötti különbségeket, de ne akarja egy szintre hozni őket, alkalmazza a differenciált egyéni bánásmódot ebben az esetben is!

Az óvodapedagógusnak fejleszteni kell a gyermekek emlékezőképességét, forma- és színeképzetét, s ezekhez kapcsolódóan kézügyességét. Mindezek megvalósítása érdekében minél több időt kell ábrázoló tevékenységekre fordítani, valamint minél több és változatosabb anyaggal, technikával megismertetni a gyermekeket, így a rajzolással, festéssel, díszítéssel, mintázással, kézimunkával, barkácsolással. A gyermekek a technikák és az érdeklődést felkeltő témák segítségével egyre többször jutnak sikerélményhez.

Lehetőséget kell biztosítani a műalkotásokkal való megismerkedésre is. Ennek következtében felébred bennük a szépség iránti vonzalmuk, önbizalmuk és az ábrázolás iránti szeretetük. A gyakori ábrázoló tevékenység hozzájárul a gyermekek látásának, tapintásának, mozgásának összerendeződéséhez.

Igen fontos, hogy az ábrázoláshoz szükséges eszközök, kellékek a csoportban mindig a gyermekek közelében legyenek. Használatukat a gyermekek ismerjék meg és legyen lehetőségük az önálló, spontán használatára is! Fontos, hogy a rendelkezésre álló eszköz hibátlan, kitűnő minőségű, esztétikus legyen. A gyermekek az udvaron is tudjanak ábrázoló tevékenységet folytatni. A kicsiket még a funkció-öröm ragadja magával, később viszont az ábrázolásának célt ad, melynek lényege, hogy az elkészített munkája a környezete számára is érthető lesz, esztétikai élményt nyújt! A kezdeti önkéntelen figyelem a későbbiekben szándékos megfigyelésbe vált át. Munkájuk sikeressége, amelyet dicséret kísér, egyre jobban mélyíti az ábrázolás iránti pozitív érzést, szeretetet.

Az óvodapedagógus irányításával a csoportnak megfelelő keretek között legyen lehetősége saját ízlése, igénye szerint a csoportszobát díszíteni (karácsony, farsang, stb.).

Értékelésnél fontos, hogy a pedagógus a pozitívumokat emelje ki, és az egyéni fejlettséghez igazodjék. Nagycsoportban adjon lehetőséget arra, hogy egymás munkáját is értékeljék a gyermekek. Alakítsanak ki egy állandó helyet, ahol a munkákat folyamatosan nézegethetik. Célszerű egy-egy mappában összegyűjteni a gyermekmunkákat, hogy az év végi „Narancs Kiállításra” a szervező pedagógus ezekből állíthassa össze a tárlat anyagát.

5. 5. Mozgás (testnevelés – rendszeres egészség-fejlesztő testmozgás)

Célunk:

- Mozogjanak változatos módon, ezáltal fejlődjenek fizikai képességeik és mozgáskoordinációjuk. Alapozódjanak meg az alábbi testi képességek, mint ügyesség, gyorsaság, erő, állóképesség, , mozgásfegyelem.
- Alakuljon ki olyan pszichoszomatikus képességük, mely segíti őket a siker és a kudarc természetes feldolgozásában.
- Személyiségfejlődésükben jelenjen meg a szabálykövetés, kitartás, önkontroll, sportszerűség, bátorság, mértéktartás, társakra való odafigyelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Sokféle mozgásra alkalmas környezet kialakítása.
- A fokozatosság elvének figyelembevételével a terhelés tudatos növelése.
- A személyiségtulajdonságok fejlesztése a megfelelő testnevelési játékok kiválasztásával.
- A mozgás feladatrendszere testnevelési foglalkozásokon és a mindennapos testnevelésen kívül jelenjen meg a szabad játékban is.
- Nevelésünk minden napján az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani a játékos mozgásra.

Sikerkritérium:

- A gyermekek 80%-a aktívan, fegyelmezetten vesz részt szervezett mozgástevékenységekben.
- Képesek bonyolultabb, összetettebb mozgáskombinációk végrehajtására.
- Biztonságosan mozognak, tudják mozgásukat kontrollálni és irányítani.

Az óvodáskorú gyermek számára a mozgás életszükséglet. Minden kisgyermeknek lehetőséget kell biztosítanunk a rendszeres testmozgásra, a sokoldalú fejlődésre a játékos tornával, valamint a tudatos, tervszerű gyakorlatok végzettségével. Csak így tökéletesíthetjük a még csiszolatlan mozgásukat, fokozhatjuk mozgásaktivitásukat. Mindez pozitív hatást gyakorol az általános közérzetre, a test növekedésére és az egész izomzat fejlődésére. Az alapvető fizikai képességek (gyorsaság, erő, ügyesség, állóképesség, stb.) és mozgásképességük fejlesztésével elősegítjük a testi-, lelki harmónia kialakulását.

Mozgásfejlesztésünkben figyelembe kell vennünk a gyermekek udvari mozgáslehetőségeit is. Olyan udvar kialakítására törekszünk, ahol a gyermekek sok mozgásingernek vannak kitéve, ahol mászásra, egyensúlyozásra, ugrásra van lehetőségük. Az ilyen környezetben hamar elsajátítják a célszerű, természetes mozgásokat. Udvari eszközkészletünket ezek tudatában fejlesztjük, használjuk.

A begyakorolt mozgásokat a kötelező foglalkozások keretein belül céltudatos gyakorlással erősítjük. A mozgássorozatokat fokozatosan nehezítjük, hogy minél összetettebb, bonyolultabb mozgáskombinációk végrehajtására legyenek képesek a

gyermek. Kiemelt szerepet tulajdonítunk a sokmozgásos testnevelési játékoknak, melyben koncentráltan megtalálhatók azok a pszichológiai tulajdonságok, pszichoszomatikus képességek, melyek hatékonyan fejlesztik a gyermekek személyiségét. Ilyen eszközünk a Mozgáskotta készlet is, melynek használata minden csoportnak biztosított.

A képességek fejlesztését tudatos tervezéssel érhetjük el, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait valamint biológiai fejlettségét.

Az óvodáskorú gyermekek a biológiai fejlődés azon időszakában vannak, amikor mozgásaktivitásuk a legerősebb, cselekvéseik, mozgásuk a legjobban fejleszhető. Ezért is fontos a sokféle mozgásra alkalmas környezet kialakítása, eszközrendszer bővítése a tornaszobában és az udvaron egyaránt. A mozgásra inspiráló környezetben a gyermekek megtanulják a körülményekhez való alkalmazkodást, a megfelelő mozgást, erejük gazdaságos felhasználását.

Nevelő – oktató munkánkban nagy figyelmet fordítunk a helyes testtartás kialakulására. A tervszerű, irányított mozgástevékenységek/foglalkozások anyagába beépítjük a tartásjavító gyermektorna elemeit, mely segít kiküszöbölni azokat a tartásgyengeségeket, melyek az iskolába lépéssel még sokszor fokozódnak.

A mozgás feladatrendszere a testnevelési foglalkozásokon és a mindennapi testnevelésen túl jelen van a szabad játékban, a gyermektáncban, a környezeti és esztétikai nevelésben, a gondozásban és önkiszolgáló tevékenységekben, a testséma kialakításában.

Testnevelési programunk az egészség megőrzésére, megszilárdítására, a szervezet edzésére, fejlődésére (növekedés, gyarapodás, testi képességek kialakulásának elősegítése), valamint a mozgás – műveltség fejlesztésére irányul.

Az óvodáskor végére, az iskolába lépés előtt a gyermekekben megalapozzuk azokat a képességeket, melyek a legkülönbözőbb élethelyzetekben előhívhatók számára, mint például: állóképesség, ügyesség, bátorság, mértéktartás, kitartás, sportszerűség. Ezek a testi és mentális képességek segítséget nyújthatnak számukra az újabb környezetbe való eligazodáshoz, a váratlan, újszerű feladatok megoldásához.

Óvodánkban a mozgástevékenység szervezéséhez ajánlott módszertani segédanyag - Tótszőlőssyné: Mozgásfejlesztés az óvodában - használata nem kötelező. A pedagógusok egyéni tervezésük alapján is szervezhetik a fejlesztést, de az ajánlott módszertan szerint, a megfelelő egymásra épülés, fokozatosság elvét figyelembe véve.

5. 6. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk:

- Olyan gyermekek nevelése, akik nyitottá, érdeklődővé válnak az őket körülvevő természeti és társadalmi környezet változásaira, védelmére, az értékek megőrzésére.
- Környezettudatosság megalapozása, tapasztalatokkal.
- A környező világ formáinak, mennyiségi viszonyainak megismerése, sokoldalú tapasztalatszerzéssel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása egész nap folyamán a közvetlen környezet megismerésére, az új ismeretek mélyítésére, rendszerezésére, a gyermek természetes kíváncsiságára alapozva.
- Az ismeretanyagok komplex feldolgozása, játéklehetőségek kihasználása.
- A természet megszerettetése, védelme, környezettudatos magatartás (takarékoság, szelektív hulladékgyűjtés stb.) kialakítása.
- A szülőföld, közvetlen környezet megismertetése, egyes népszokások, hagyományok ápolása.
- Matematikai képességek, érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, véleményalkotás, problémamegoldó érzékenység, döntési képesség fejlesztése.
- A környezeti, társadalmi, matematikai kifejezőmód, szókincs fejlesztése.

A tapasztalatszerzés feltételei:

- ✓ Tér: udvar, csoportszoba, séták, kirándulások alkalmával a környezet.
- ✓ Idő: bármikor, ha lehetőség kínálkozik a tapasztalatszerzésre.
- ✓ Eszközök: motiváljon a kíváncsiság kielégítésére, funkciója addig tartson.
- ✓ Munkaforma: mindig a feladatot leginkább szolgáló, érdeklődést leginkább mozgósító legyen. Valamennyi munkaformát változatos módon kívánjuk használni.

- ✓ Módszer: a módszerek összessége változatosan, de akár egyszerre is jelen lehet a fejlesztést szolgálva. Egyénileg és csoportosan, folyamatosan és differenciáltan.

5. 6. 1. A környezet megismerésére való nevelés

Sikerkritérium:

- Rendelkeznek tapasztalatokkal a gyermekek a természeti és társadalmi környezettel kapcsolatban.
- A gyermekek 80%-ánál kialakul a tudatos környezet megóvás.

A gyermekek érdeklődése elsősorban a közvetlen természeti és társadalmi környezetre irányul. Nevelésünkben építünk a környezeti témák által nyújtott fejlesztési lehetőségekre, a környezethez való pozitív érzelmi viszony alakulására, a növény- és állatfajok tiszteletére, megbecsülésére.

Az óvodába lépés kezdetétől kívánjuk a gyermekek szemléletét, a környezeti kultúra észrevevésére, alakítására irányítani. A környezeti kultúra alatt értjük az egészséges életmódra nevelést, a humánus gondolkodásmódot, a viselkedésmódot, a környezetbarát szemléletet, a környezet és a természet védelmére való nevelést, valamint a természeti értékek ésszerű és okos felhasználását. Nyitottak vagyunk Zoológus meghívására, hogy speciális foglalkozásaival közelebb hozza a természeti tapasztalatokat.

Óvodánk helyi környezeti sajátossága lehetőséget ad az ismeretek és a közvetlen tapasztalat összekapcsolására, észrevetetésére, gyakorlására. Közvetlen tapasztalatszerzést biztosítunk a közeli Rákospatak és erdő folyamatos megfigyelésére, az emberi beavatkozás pozitív, vagy negatív példájára és következményeire. A külső világ tematikájában feldolgozzuk a gyermekekhez közvetlenül és közvetetten kapcsolódó eseményeket, fogalmakat. Így például: a társadalmi környezeten belül: család, foglalkozások, emberi test, egészség, közlekedés, hagyományaink, óvodánk környéke, környezetvédelem, tágabb világ

(országok, városok),. Természeti környezetben belül: évszakok, növények, állatok, napszakok, zöldségek, gyümölcsök, anyagok, Föld, csillagok, földrészek.

Törekszünk az ismeretanyagok komplex feldolgozására. Igyekszünk megkeresni az összekapcsolódási lehetőségeket más nevelési területekkel, így kiemelten az anyanyelvi neveléssel. Az anyanyelvi kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, és közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat legapróbb mozzanatában is. Az anyanyelvi fejlődésnek, a szókincs gyarapításának fontos területe a környezet megismerésére nevelés. A természet megszerettetése a gyermekek beszédre tanításával kezdődik. A gyermek először megnevezi, később mondókák, dalok segítségével ismeri meg az őt körülvevő növény és állatvilágot.

Általános pedagógiai módszereket alkalmazunk a megfigyelések során, amely időjárásra, természeti jelenségekre irányul és a gondolkodási készség fejlesztésére szolgál. Kísérletezés módszerével biztosítjuk a természetben nehezen megfigyelhető jelenségeket, pl.: rügyfakadás, csízáztatás, stb. Ismétléssel, ellenőrzéssel, szeretnénk elérni a gyermekek megfelelő tudásszintjét, illetve bizonytalan részleteinek tisztázását. Az eszközrendszerek alkalmazásánál elsődleges szempontunk, hogy szoros kapcsolatban álljanak az ismeretanyaggal, könnyen kezelhetőek, esztétikusak és biztonságosak legyenek.

Szervezett keretek között gyűjtjük szelektíven a hulladékot, csoportosan felkeresve helyezük el a közeli gyűjtőpontokon. Adott esetben rész veszünk ilyen jellegű akciók megszervezésében.

5. 6. 2. Matematikai tartalmú tapasztalatok

Sikerkritérium:

- A gyermekek 80%-a képes legyen a viszonyításra, tulajdonságok összevetésére, ítéletek alkotására, egyszerű összefüggések felismerésére.

Az ismerettartalmak komplex kezelése mellett, játékban való fejlesztés figyelembevételével a matematika minden tevékenységben felfedezhető. A tematika kidolgozásánál alapelvünk a minden mindennel való összefüggésbe hozása, észrevetése. A matematikai nevelés az óvodába lépéstől kezdve érvényesül a tapasztalási lehetőségek tudatos kínálatával. A nevelési gyakorlatunkat továbbra is

Perlai Rezsőné programjának szemléletében kívánjuk folytatni, de teret adunk az óvodapedagógusok egyéni tevékenység-szervezésének is.

A számfogalom megalapozása, a viszony, viszonyítás a közös tulajdonságok összevetése, az állítások, ítéletek, számosságok és mennyiségek mérése tevékenykedtetéssel, játékos feladathelyzetek átélésével történik.

Úgy szeretnénk a gyermekeket iskolába engedni, hogy minden lehetséges módon ismerjék a matematika alapjait, és hogy nem csak értő figyelemmel, de aktív közreműködéssel fedezzék fel a mindennapi „csodákat”.

5. 7. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

- Az életre való felkészítés, a társadalmi beilleszkedés, és a személyiség fejlesztése, munkalehetőségek teremtésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A munkaeszközök folyamatos biztosítása, elérhetőségének megoldása.
- Munkatevékenységekhez lehetőségek adása.
- A munkatevékenységhez mindig kötődjön öröm, és pozitív értékelés.
- Szülők figyelmének felhívása a munka pozitív értékelésének fontosságára.

Sikerkritérium:

- A gyermekek 85%-a szívesen és önként végez munkát a közösségért, az ismert technikai munkafogások alkalmazásával.

Óvodás korban nem választható szét a játék és a munka, mindig játékos jellegű marad. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi beilleszkedést, a személyiség fejlesztését szolgálja.

A munkalehetőségek megteremtésével tudatosan felhasználjuk a gyermek önkéntességét, vágyát, együttműködési képességét, aktivitását. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, amely normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.

5. 7. 1. A munka jellegű tevékenységek fejlődése

A 3-5 éves gyermeket az önmagával kapcsolatos teendőinek megtanulása köti le. Az önállósodás az alapja a közösségért végzett munkára való képességnek. A tevékenységek eszközeit a játékban is biztosítani kell. A terítő leterítését, összehajtogatását, a seprű használatát, stb., mindig játékban is legyen lehetősége gyakorolni. A megismert, önállóan is alkalmazott technikai munkafogásokat, önkéntesen vállalva a közösségért végzett munka szintjére lehet emelni. Fontos alapelv az önkéntesség és a fokozatosság bevezetése.

Az 5-7 éves gyermekeknek már kialakultak a képességeik az önálló munkavégzésre. Feladatuk, felelősségérzetük, kitartásuk, önértékelésük fejlődik a munkalehetőségek által. Ebben a korban képesek csak felfogni a közösségért érzett munka fogalmát, és önös érdekeiket tudatosan alávetni a közösség érdekeinek.

5. 7. 2. Munkajellegű tevékenység lehetőségei

Segítség felnőtteknek:

A későbbi önálló feladatvégzéshez szükséges munkaszervezési ismeretek, technikai fogások egyéni elsajátítása felnőtt segítségével, jelenlétével, biztatásával, értékelésével.

Önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízatások:

Feltételez bizonyos helyismeretet, kommunikációs képességet, munkafogások ismeretét. Az előző munkafajta olyan fejlettebb formája, mely már nem igényli a felnőtt folyamatos jelenlétét. A naposi munka előgyakorlata is.

Naposi munka:

Bevezetése fokozatos és önként vállalt legyen 5-7 éves korban. Ennél korábban nem képesek felfogni a közösségért végzett munka elveit. Kötelezővé csak akkor tehető, mikor már önként, örömmel vállalja mindenki. A felelős kiválasztásába rendszert kell vinni az igazságosság érdekében. A naposi munka tartalma előző két munkafajta feladataira épül. Vigyázni kell, ne terheljük túl a felelősöket.

Mosdófelelősség:

Eleinte önkéntes alapon vállalt munkafeladat legyen. A csoport szokásai, fejlettsége határozza meg a feladat tartalmát, melyet a szokásrendszerben rögzít a csoportos óvodapedagógus.

Környezet gondozása, rendezése:

Az óvodai élet adta lehetőségek melyek ismétlődnek, vagy esetlegések: teremrendezés, díszítés, játéktisztítás, udvari munkálatok (gereblyezés, söprés, stb.).

Növény és állatgondozás:

A tőlünk függő természeti környezet (óvoda és környéke) óvása, gondozása, megismerése. Környezetvédelem alapjainak lerakása. Szobanövények ápolása, gondozása megfigyelése. Kerti munkák a kiskertekben, komposztálás.

6. Kapcsolatrendszer és együttműködés más nevelési szintekkel

A kedvezőtlen szociális, gazdasági, családi és egyéb szokások, az érték- és normaválság, az egyre több családban érzékelhető életvezetési problémák miatt növekszik a feszültségszint és csökken a feszültségtűrő képesség. Ezek a hatások leggyakrabban az óvodában a gyermekek teljesítmény-, viselkedés- és kapcsolatzavarának formájában mutatkozik meg.

Az óvodai gyermekvédelem az első legfontosabb jelzőrendszer, hiszen a gyermekek minden problémája (éhsége, kék foltjai, agresszivitása, szorongása, stb.) itt érzékelhető először. Az óvodát szociális és nevelési funkciója összekapcsolja a családdal és a gyermek fejlődésére közvetlenül ható más tényezőkkel, bölcsődével, iskolával. Az óvodai nevelőmunkánk eredményessége nagymértékben attól függ, képesek vagyunk-e a gyermekek személyiségfejlődését, mint folyamatot látni. Ebben az óvodában lépést megelőző és az azt követő időszak egyaránt fontos szerepet tölt be. Az óvodai nevelés családi nevelésre épül. A kettő összhangja, az óvoda

folyamatos együttműködése a szülőkkel, a gyermekek harmonikus fejlődésének feltétele.

Óvodánk nem vállalja át a család nevelési feladatának megoldását, de hozzájárul a családi szocializáció esetleg kedvezőtlen hatásának enyhítéséhez.

Az óvónő gyermekismerete, pedagógiai felkészültsége, a gyermekek fejlődéséért érzett felelőssége megfelelő alapot teremt a családdal való eredményes együttműködéshez. Az óvodapedagógus feladata, hogy figyelembe vegye a családok sajátosságait, szokásait, és az együttműködés során érvényesítse az intervenciós gyakorlatot. Szükség esetén segítséget nyújt tanácsadással, segítő szervekkel, való kapcsolatfelvétellel, információ közvetítésével.

6. 1. Gyermekvédelem

Célunk:

- A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve, a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel.
- Tehetséggondozás

Az óvodapedagógus feladatai:

- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség okainak feltárása, prevenció, differenciált bánásmód.
- Egyéni nyomon követés, együttműködés a gyermekvédelmi kapcsolattartóval, különböző szakemberekkel.
- Szükséges intézkedések megtétele.
- Tehetség felismerése, gondozása

Sikerkritérium:

- A prevenció során csökken a veszélyeztetettség.
- Egyéni probléma megoldásában eredményes segítség.
- Differenciált bánásmóddal kompenzáltuk a gyermek hátrányait (humánus, megértés, támaszkodás, szeretet).

- A veszélyeztetett gyermekek beiskolázása sikeres, arányaiban eléri az 50 %-ot.
- A kritikusan veszélyeztetett és hátrányos helyzetben lévő gyermekeknek szakemberek bevonásával való segítségnyújtás.

Háttér

- ✓ Lakótelepi övezetben élő családok.
- ✓ Családi házas, kertés övezetben élő családok gyermekei járnak óvodánkba.

A gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének okait vizsgáló szempontok:

- ✓ Nevelési hiányosságok.
- ✓ Antiszociális környezet.
- ✓ A szülők életvezetési problémái.
- ✓ Nagycsaládosok gondjai.
- ✓ Csonka családok.
- ✓ Munkanélküliség.
- ✓ A szülők alacsony iskolázottsága.
- ✓ Rossz lakásviszonyok.
- ✓ Egészségügyi okok.
- ✓ Anyagi helyzet.
- ✓ Megromlott családi kapcsolat.
- ✓ Családon belüli erőszak.
- ✓ Migrációból eredő hátrány.

Óvodavezető feladatai:

- Óvodai szinten összefogja a gyermekvédelmi munkát.
- Dönt, és határozatot hoz az étkezési kedvezményekről a mindenkori jogszabály szerint.
- A kapott intézkedéseket, információkat ellenőrzi. Szükség szerint azonnal intézkedik.
- Gyermekvédelmi ügyekben segíti a csoportban dolgozó óvodapedagógusokat és az óvodai gyermekvédelmi kapcsolattartót.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tanév elején a gyermekcsoportok feltérképezése veszélyeztettség, és hátrányos helyzet szempontjából.
- Gyermekvédelmi kapcsolattartóval való együttműködés.
- A veszélyeztetett gyermekek családjával megfelelő kapcsolatteremtés. Nevelési stratégia kialakítása.
- Többszöri, visszatérő családlátogatás.
- Nyílt napok, fogadóórák megszervezése.
- A problémás gyermekekkel szoros kapcsolat kialakítása, egyéni bánásmód alkalmazása.
- Pszichológussal, logopédussal folyamatos konzultálás.
- Nagycsoportban az iskolaérettség szempontjából fizikai, pszichikai és szociális képességek fokozott fejlesztése.
- Jó közérzet biztosítása a többéves óvodába járás ideje alatt.
- Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet kiemelt kezelése.
- Kapcsolattartás a környező iskolákkal (nagycsoportosok iskolalátogatása).

A gyermekvédelmi munka professzionálissá tétele érdekében óvodánkban fontosnak tartjuk a gyermekvédelmi kapcsolattartó folyamatos közreműködését. A gyermekvédelmi munka hatékonysága a szemléletformálásban, az intézményben dolgozók segítő szerepének fejlesztésében, alakításában, új eljárások, technikák, módszerek megismerésében nyilvánul meg. Várhatóan ezek nyújtják a legmegfelelőbb segítséget a gyermekvédelmi esetek kezeléséhez. A hangsúlyt mindig a valóságos helyzetekre kell helyezni.

Gyermekvédelmi kapcsolattartó feladata:

- Jelzőrendszer működtetése és kapcsolattartás az intézményvezetővel, az óvodapedagógusokkal és a társintézményekkel.
- Környezettanulmány lefolytatása.
- A mindenkori törvénynek megfelelően, a gyermeki, és szülői jogok és kötelességek írásban való kifüggesztése a faliújságokra.

Jelzőrendszer:

- Gyermekjóléti Szolgálat
  - Családsegítő Központ
  - Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye
  - Kormányhivatal
  - Rendőrség
-
- A gyermekekkel kapcsolatos adminisztráció, nyilvántartás vezetése óvodai szinten.
  - Statisztika elkészítése.
  - Folyamatos kapcsolattartás a nevelőtestület tagjaival.
  - Folyamatosan képezi magát.
  - Kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel.

Óvodán belüli szociális szolgáltatások

- Étkezési hozzájárulások, kedvezmények.
- Segélyezési lehetőségekről felvilágosítás.
- A szülők folyamatos tájékoztatása a szociális szolgáltatások változásairól.
- Kívánt nevelési témákban előadások szervezése.

6. 2. Együttműködés kialakítása segítő külső szervekkel, szakemberekkel (folyamatos, illetve igény szerinti kapcsolattartás)

1. Orvos, védőnő: - egészségvédelem, szociális háttér
2. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye: - pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus
3. Gyermekjóléti szolgálat: - családterápia, pedagógiai módszerekkel már nem kezelhető.
4. Családsegítő Központ - nehezebb esetek, kétséges, bizonytalan helyzetek
5. Bölcsőde: A bölcsődével kialakított kapcsolat a gyermekek életmódjának folyamatossága érdekében.
6. Iskola: - A gyermek problémájának diszkrét kezelése a beiskolázás során.

7. Multikulturális nevelés óvodánkban

Óvodánkban a kompetencia alapú neveléssel, fejlesztéssel kívánunk hozzájárulni a magyar óvodapedagógia jövőjének megformálásához. Nyíltan felvállaljuk a differenciált attitűdszerveződési formákon belül, az integrációpárti attitűd képviselőjét. A tartalmi integráció során arra törekszünk, hogy az óvodapedagógus a nevelési folyamat megvalósításában a tevékenységek megszervezésekor, a csoportjába járó gyermekek célországáról olyan tudáselemeket (hagyomány, zene, szokások stb.) közvetítsen, amelyeket a magyar anyanyelvű gyermekek is megértenek, és kötni tudnak a már meglévő magyar vonatkozású ismereteikhez.

Alapelveink:

- A magyar anyanyelvű gyermekekkel azonos emberi méltóság kifejezésére törekszünk.
- Intézményünkben biztosítjuk számukra is a neveléshez való hozzáférést.
- Multikulturális szemlélet képviselője, elfogadtatása.

Az alapelveink érvényesítése során értékékként kezeljük a gyermekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket. Kultúrájuk őrzését egyetemes emberi jogként kezeljük.

Célunk:

- Saját nemzet identitás, anyanyelv és kultúra megőrzésének segítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az önazonosság megőrzésének, ápolásának erősítése.
- Az emberi jogok, és alapvető szabadságjogok védelmének biztosítása.
- Nyitott és megértő viselkedés kialakítása a más ajkúak nyelve és kultúrája iránt.
- A befogadásra kerülő gyermekek élményanyagának, tudásszintjének megismerése.

Sikerkritérium:

- Nevelési programunkban meghatározott céljainkat – kellő segítséggel, saját identitásuk megőrzésével, a más országból származó gyermekek 80%-a teljesíteni tudja.

A magyar nyelv elsajátításának módja megegyezik a gyermekek nevelési területeivel, a játékkal, a munkával és a tanulással. A játékba integráltan látjuk a lehetőségét annak, hogy a nem magyar ajkú gyermekek a magyar nyelvet elsajátítsák. Az ajánlott tevékenységeink, szervezési kereteink minden esetben a differenciálásra, az integrálásra helyezik a hangsúlyt. Tudatos munkánkkal szeretnénk elérni, hogy a beszélő környezet oldott legyen, amely növeli a nem magyar ajkú gyermekek beszédbátorságát, fejleszti nyelvi kifejezőképességüket, verbális és nem verbális képességeiket. Kitüntetett szerepet kap a szülői házzal való együttműködés, a partneri kapcsolat kialakítása.

8. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Sajátos nevelési igényű gyermek, a közoktatási törvény alapján az: aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

1. **Testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos**, autista, több fogyatékoság együttes előfordulás esetén halmozottan fogyatékos.
2. Pszichés fejlődési zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott. Ide tartoznak a következők:
  - ✓ Dyslexia, dysgraphia, dyscalculia
  - ✓ Mutizmus
  - ✓ Kóros hyperkinetikus, vagy kóros aktivitászavaros gyermekek.

8. 1. Hallássérült, nagyothalló gyermekek

Célunk:

- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása.
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.
- Egyéni fejlődési ütem, képesség, tehetség, szociokulturális háttér figyelembevételével a hátrányos helyzetből való felzárkóztatás segítése, a tehetség kibontakoztatása.
- Ezen gyermekek hátrányainak enyhítése, az előítéletek csökkentése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek környezetének minél teljesebb, pontosabb megismerése.
- Kapcsolattartás a szakemberekkel (pszichológus, logopédus).
- Fejlődésük nyomon követése.
- Anamnézis lap felvétele
- Fejlődést nyomon követő mérőlapok vezetése
- Konzultáció a csoporton belüli fejlesztés érdekében, pszichológussal és logopédussal, utazó gyógypedagógussal.
- A gyermek hallás és beszédállapotának folyamatos fejlesztése, alakítása, korrigálása.
- A nagyothalló gyermekek interperszonális kapcsolatainak tartalmi – érzelmi – nyelvi fejlesztése.
- Szükség esetén a megfelelő szakemberhez való irányítás (Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye, Gyermekek – ideggondozó, neurológiai szakrendelés).
- Megfelelő kapcsolat kialakítása a családdal, a szülők megnyerése a megfelelő prevenció munkája érdekében.

Sikerkritérium:

- A nevelés hatására, valamint az egyéni fejlesztés eredményeként, olyan szintre fejlődik a gyermekek személyisége, alkalmazkodó képessége, akaratereje, önállóságra törekvése, érzelmi élete és együttműködése, ami lehetővé teszi további integrált fejlesztésüket az iskolában.
- Támaszkodjon meglévő hallására.
- Értse a hozzá intézett egyszerű megszólításokat, kérdéseket, utasításokat, kéréseket.
- Legyen képes elemi szintű kommunikációra.
- Törekedjen a hallókkal való kapcsolatokra.

Intézményünkben a funkcionális integráció megvalósítására van lehetőségünk (a fogyatékos gyermeket rövid időre vonjuk ki a csoportból, amikor a hozzá kirendelt utazó gyógypedagógus végzi a fejlesztését)

Csoporton belüli fejlesztésnél a részképességek fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Ezeknél a gyermekeknél még hangsúlyozottabb szerepet kap az egyéni bánásmód elve.

A nagyothalló gyermekek számára mondóka gyűjtemény állítunk össze, mellyel erősíteni szándékozunk az érzelmi kötődésüket. Ültetésnél, kezdeményezéséknél nagy figyelmet fordítunk arra, hogy mindig szembe legyenek a gyermekek, így fejlődik artikulációjuk, légzéstechnikájuk.

8. 1. 2. Viselkedésükre jellemző jegyek

Általános jellemzők

- ✓ Állandó mozgás, nyugtalanság van körülötte.
- ✓ Folyamatosan babrál valamivel.
- ✓ Mintha nem hallaná, hogy szólítjuk őt (neve hallatán összerezzen).
- ✓ Elkezdett tevékenységet képtelen abbahagyni, más tevékenységre átváltani.
- ✓ Nagyon lassú, tétova mozgású, feltűnően ügyetlen.
- ✓ Nagyon félénk, sírós, nem, vagy csak ritkán kezd beszélgetést társaival.

Kezdeményezések, foglalkozások alatti viselkedési jellemzők

- ✓ Nem figyel, úgy tesz, „mintha nem is lenne ott”.
- ✓ Nagyon rövid ideig képes figyelmét összpontosítani a feladatokra, a legkisebb zavar is eltereli figyelmét.
- ✓ Nem követi a csoportnak szóló utasításokat.
- ✓ Csak a személynek szóló utasításokat képes követni.
- ✓ Kérdéskor zavartan áll, nem tudja, mire kell válaszolni.
- ✓ Ábrázolásnál maszatol, vonalvezetése görcsös.
- ✓ Tűrképessége igen alacsony, nem képes kivárni, míg rá kerül a sor.

8. 1. 3. További teendők

- ✓ Csoporton belüli egyéni bánásmód alkalmazása a magatartási, érzelmi és részképességbeli problémák miatt rászoruló gyermekeknél. (bábozás, dramatizálás, drámajáték, stb.)

- ✓ Óvodán belül más szakember fejlesztő munkájának igénybevétele (pszichológus, logopédus, utazó gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus).
- ✓ Külső intézménybe küldés szakvizsgálatra, vagy rendszeres terápiára.

8. 1. 4. A nevelés keretei

8. 1. 4. 1. Egészséges életmódra nevelés

A 4. 1. fejezetben megfogalmazottakon kívül a sajátos nevelési igényű gyermekeknél, valamint a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan akadályozott, a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő, valamint a nagyothalló gyermekek integrált nevelésénél további feladataink a következők.

- Prevenció és korrekció szükségességének időbeni felismerése.
- Hallókészülékkel kapcsolatos elemi ismeretek elsajátítása.
- Pozitív viszony kialakításának elősegítése az orvossal, valamint a külső segítőkkel.
- Az adott csoporton belül alkalmazható egyéni fejlesztési tervek elkészítése a szakemberek segítségével.

8. 1. 4. 2. Közösségi nevelés

Közösségi nevelésen belüli feladatainkat a sajátos nevelési igényű gyermeknél a 4. 1. fejezetben található óvónői feladatokat a következőkkel egészítjük ki.

- Érzelmi biztonság, szeretetteljes légkörre való igény felkeltése, valamint annak fenntartására való képesség kialakítása (hagyományok, szokások, ünnepek segítségével).
- Az egyéni bánásmód elvének hangsúlyozott alkalmazása.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő szociális érzékenységre való nevelés.
- Pozitív érzelmi viszony kialakítása gyermek – gyermek, gyermek – felnőtt viszonylatában.
- Az én tudat fejlesztésénél, valamint az önérvényesülési törekvéseknél az óvodánkban kialakított magatartásformák elfogadtatása.
- A hangra, beszédre való figyelem képességének kialakítása.

- A hallássérülés tényének elfogadtatása (a társakkal is).
- A többi gyermek másságának elfogadtatása.
- Utánzókéesség fokozott fejlesztése.
- Viselkedészavarok korrigálása a belső és külső szakemberek segítségével.

8. 1. 4. 3. Anyanyelvi nevelés

A 3-7 éves nagyothalló gyermekek egészséges, harmonikus személyiségfejlesztése szempontjából kiemelten fontos feladatunk a gyermekek hallás és beszéd állapotának fokozatos fejlesztése, a környezet hangjaink egyre differenciáltabb felfogására és feldolgozására való nevelés, melyhez elengedhetetlen a szakemberek segítsége. Fejlesztőmunkánkat a csoporton belül, csak a velük való folyamatos konzultációk és egyéni fejlesztési tervek alapján tudjuk megvalósítani. Az integrált neveléshez és fejlesztéshez kapcsolódó feladataink ezen a területen a következők.

- Verbális kommunikációra való igény kialakítása.
- Beszédtanulási képességek fejlesztése mondókák és versek segítségével.
- Az aktív szókincs folyamatos bővítése.
- Egyéni fejlesztéseknél a beszéd és a mozgás koordinálásának fejlesztése.
- Részképességek fokozatos fejlesztése a szakemberekkel való konzultálás, valamint az egyéni fejlesztési terv alapján.

8. 1. 5. Az óvodai tevékenységformák

8. 1. 5. 1. Játék

Saját nevelési programunkban, a Narancs Programban az 5.1. fejezetben részletesen kidolgozott játékot (a sajátos nevelési igényű gyermekeknél, valamint a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan akadályozott, a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő, valamint a nagyothalló gyermekek integrált nevelését) az alábbiakkal egészítjük ki.

- Figyelembe vesszük, és felhasználjuk a szakemberek által javasolt „fejlesztő játékokat”.

- Gyermekenként differenciáltan használjuk fel a szakemberek által javasolt fejlesztő játékokat, hogy az arra rászoruló gyermekek speciális fejlesztésére jótékony hatást gyakoroljanak, valamint a problémák megelőzését szolgálják.
- Fokozott figyelmet fordítunk a játékon keresztül történő társas kapcsolataik elősegítésére, alakulására.
- Ezen gyermekeknél még nagyobb hangsúlyt kap a játék elsődlegességének és szabadságának elve (változatos játéklehetőségek kínálatával).
- Feladatunk továbbá a gyermekek adottságainak, képességeinek, érzelmi – akarati életének megnyilvánulási lehetőségeinek a segítése, fejlesztése.

8. 1. 5. 2. Tevékenységek, fejlesztések

Kiemelten kezelt feladataink a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő, valamint a nagyothalló gyermekeknél a következők:

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, és fenntartása változatos tevékenységek kínálatával.
- Ismereteik rendszerezése, bővítése, valamint azok beépítése eddigi ismereteik rendszerébe.
- Tapasztalataik, ismereteik verbális megfogalmazására való képesség folyamatos fejlesztése a szakemberek segítségével.
- Képi és szóbeli megfogalmazási kísérleteik elősegítése.
- Anyanyelvi játékok játszása. Egyéni anyanyelvi fejlesztések.
- Vizuális, akusztikus, kinezetikus észlelés és érzékelés, verbális emlékezet játékos fejlesztése fejlesztőjátékok segítségével.
- Képi és verbális gondolkodás és képzelet fejlesztése.

8. 1. 5. 3. Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű tevékenységeknél feladatunk:

- Az önkiszolgálás, naposság, alkalmi munkák játékos jellegének megtartása.
- Az együttesen vállalt munka és az együtt dolgozás örömeinek tudatosítása, képességének fejlesztése.
- Az eredményes munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése, tulajdonságok alakítása.

- A jól végzett és eredményes munka örömeinek a tudatosítása.
- A munka megszervezéséhez szükséges képességek fokozatos kialakítása.

8. 1. 6. Kapcsolattartás és együttműködés

8. 1. 6. 1. Szakértői Bizottság

Az óvodapedagógus, a pszichológus, és a logopédus megfigyelései, fejlettségmérései alapján sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése érdekében a legelső és legfontosabb a szakértői vélemény beszerzése. A szakvélemények beszerzéséhez **Szakértői Bizottsághoz kell fordulni**, melyek a következők:

1. sz. Fővárosi Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ
2. Hallásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ

Feladata:

- A fogyatékoság szűrése.
- A vizsgálat alapján javaslattétel a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására.
- Az ellátás módjára, formájára és helyére.
- Javaslattétel az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra.
- Megvizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét.

8. 1. 6. 2. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémájának feltárása érdekében, a Szakszolgálathoz kell fordulnunk.

Feladata:

- A vizsgálati eredmény alapján szakvélemény készítése.
- A gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.
- Az óvoda megkeresésére a szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága, és fejlettsége azt szükségessé teszi.

8. 1. 6. 3. Pszichológus

Intézményünkben heti egy alkalommal tartózkodik az óvodapszichológus. Nagy segítséget nyújt a problémák feltárásában, az esetleges lemaradások korai felismerésében. Az iskolaérettséggel kapcsolatos szűrő vizsgálatok elvégzése után konzultál a nagycsoportos óvónőkkel, javaslatot tesz a fejlesztéshez, valamint szakmai segédanyagot állít össze az arra rászoruló gyermekek számára.

Feladata:

- Óvodapedagógusokkal, szülőkkel való konzultáció.
- Egyéni és csoportos pszichológiai foglalkozás tartása.
- Csoportokban való megfigyelés, hospitálás.
- Szülői értekezleteken való részvétel.
- Előadások tartása szülők számára. (pl. érzelmi nevelés, nevelési problémák, konfliktuskezelések, stb.)
- Szükség esetén javaslat szakrendelés igénybevételére.

8. 1. 6. 4. Logopédus

Évek óta heti több alkalommal végzi fejlesztő munkáját óvodánkban a logopédus. Nagy segítséget nyújt számunkra a dyslexia megelőzésében, gyógyításában. A súlyosabb beszédhibás gyermekek számára, már középső csoporttól tart fejlesztő foglalkozásokat.

Feladata:

- Beszédhibák javítása.

- Nyelvi kommunikációs zavaros javítása.
- Folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal.
- Szülőkkel való kapcsolattartás.
- Szülői értekezleteken való részvétel.
- Dyslexia szűrővizsgálat elvégzése.

8. 1. 6. 5. Utazó gyógypedagógus

Amennyiben az óvoda együtt fejleszti a fogyatékos gyermeket a többi gyermekkel, úgy a fogyatékoság típusához megfelelő utazó gyógypedagógust biztosít a Szakértői Bizottság. Az utazó gyógypedagógus a csoportból kivonva végzi a fejlesztőmunkát.

Feladata:

- A gyermek fogyatékoságának megfelelő fejlesztés.
- Folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal.
- Szülőkkel való konzultáció az együttműködés érdekében.
- Egyéni fejlesztési terv készítése.

8. 1. 6. 6. Szülők

A fogyatékos gyermekkel foglalkozó valamennyi pedagógus számára fontos, hogy a szülőkkel olyan kapcsolatot tudjon kialakítani, mely előremozdítja a gyermek fejlődését. A szülőket folyamatosan, havonta legalább egy alkalommal szükséges tájékoztatni gyermekük fejlődési üteméről, a további fejlesztési stratégiáról.

8. 2. Mozgásszervi fogyatékos gyermekek

- A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a központi idegrendszer/mozgás-szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság

áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

- A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.
- A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgás rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

Célunk:

- A 3-7 éves integrálható mozgáskorlátozott gyermekek és a tipikusan fejlődő társaik együttnevelése a megfelelő feltételek megteremtésével, egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével és a személyiségük sokoldalú kibontakoztatásának elősegítésével.
- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása.
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.
- Egyéni fejlődési ütem, képesség, tehetség, szociokulturális háttér figyelembevételével a hátrányos helyzetből való felzárkóztatás segítése, a tehetség kibontakoztatása.
- Ezen gyermekek hátrányainak enyhítése, az előítéletek csökkentése.
- Konduktor – óvodapedagógus végzettségű munkatársak alkalmazása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek környezetének minél teljesebb, pontosabb megismerése. Anamnézis lap felvétele, a sérülés mértékének és az adott mozgásállapotnak a megismerése.
- Fejlődésük nyomon követése. Fejlődést nyomon követő mérőlapok vezetése
- Konzultáció a csoporton belüli fejlesztés érdekében, pszichológussal és logopédussal, utazó gyógypedagógussal, szülővel. konduktorral

- Biztosítani a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, segédeszközöket), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.
- A gyermek folyamatos fejlesztése, a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, alakítása, korrigálása. A speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása. A megtanult mozgásformák alkalmazására nevelés.
- Kognitív funkciókat különböző észlelési területek, a figyelem, emlékezet, téri tájékozódást stb. fejlesztése. Az életkornak megfelelő tapasztalatszerzés biztosítása.
- A mozgáskorlátozott gyermekek interperszonális kapcsolatainak tartalmi – érzelmi – nyelvi fejlesztése. Járulékos korlátozottság (beszéd stb.) kezelése.
- Szükség esetén a megfelelő szakemberhez való irányítás (Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye, Gyermekek – ideggondozó, neurológiai szakrendelés).
- A tipikus fejlődésű csoporttársak érzékenyítése sérült társaik felé, egymás természetes elfogadásának kialakítása a tolerancia tanulásával, az előítéletek megelőzésével.
- Megfelelő kapcsolat kialakítása a családdal, a szülők megnyerése a megfelelő prevenció munká érdekében.
- A sérült és átlagos mozgású gyermekek tevékenységi ritmusát összehangolja, differenciált megoldási módok biztosításával segíti az együtt haladást, együttjátszást.

Konduktor - óvodapedagógus feladatai

- Azon feladatok vonatkoznak rá, mint az óvodapedagógusra, kiegészülve néhány további teendővel.
- Elkészíti, szervezi és vezeti a mozgássérült gyermek konduktív nevelési programját.
- A mozgássérült gyermek egyéni sajátosságait figyelembe véve, megfigyelései alapján, kidolgozza a közelebbi és távolabbi célkitűzéseit.
- Segíti a segédeszköz megfelelő kiválasztását és tanítja annak használatát.

Sikerkritérium:

- A nevelés hatására, valamint az egyéni fejlesztés eredményeként, olyan szintre fejlődik a gyermekek személyisége, alkalmazkodó képessége, akaratereje, önállóságra törekvése, érzelmi élete és együttműködése, ami lehetővé teszi további integrált fejlesztésüket az iskolában.
- Az elsajátított mozgásminták rögzülnek, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmazása a napirend egészét átszövik.

8. 2. 1. Az óvodai nevelés általános feladatai, keretei

8. 2. 1. 1. Egészséges életmódra nevelés

A 4. 1. fejezetben megfogalmazottakon kívül a sajátos nevelési igényű gyermekeknél, valamint a mozgáskorlátozott gyermekek integrált nevelésénél további feladataink a következők.

- Prevenció és korrekció szükségességének felismerése.
- Pozitív viszony kialakításának elősegítése az orvossal, a külső segítővel, valamint a szülővel.
- Az adott csoporton belül alkalmazható egyéni fejlesztési tervek elkészítése a szakemberek segítségével.
- Önellátási funkciók fejlesztése

8. 2. 1. 2. Közösségi nevelés, szocializáció

Közösségi nevelésen belüli feladatainkat a sajátos nevelési igényű gyermeknél a 4. 2. fejezetben található óvónői feladatokat a következőkkel egészítjük ki.

- Érzelmi biztonság, szeretetteljes légkörre való igény felkeltése, valamint annak fenntartására való képesség kialakítása (hagyományok, szokások, ünnepek segítségével).
- Az egyéni bánásmód elvének hangsúlyozott alkalmazása.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő szociális érzékenységre való nevelés.
- Pozitív érzelmi viszony kialakítása gyermek – gyermek, gyermek – felnőtt viszonylatában.

- Az én tudat fejlesztésénél, valamint az önérvényesülési törekvéseknél az óvodánkban kialakított magatartásformák elfogadtatása.
- A többi gyermek másságának elfogadtatása.
- Utánzóképeség fokozott fejlesztése.
- Viselkedészavarok korrigálása a belső és külső szakemberek segítségével.

8. 2. 1. 3. Anyanyelvi nevelés

A 3-7 éves mozgáskorlátozott gyermekek egészséges, harmonikus személyiségfejlesztése szempontjából kiemelten fontos feladatunk a gyermekek anyanyelvi fejlesztése, különösen ha a rendellenesség típusa a beszédfejlődést is nehezíti. Az integrált neveléshez és fejlesztéshez kapcsolódó feladataink ezen a területen a következők.

- Verbális kommunikációra való igény kialakítása.
- Beszédtanulási képességek fejlesztése mondókák és versek segítségével.
- Az aktív szókincs folyamatos bővítése.
- Egyéni fejlesztéseknél a beszéd és a mozgás koordinálásának fejlesztése.
- Részképeségek fokozatos fejlesztése a szakemberekkel való konzultálás, valamint az egyéni fejlesztési terv alapján.
- Logopédiai szakember segítségével

8. 2. 2. Az óvodai tevékenységformák

8. 2. 2. 1. Játék

Saját nevelési programunkban, a Narancs Programban az 5. 1. fejezetben részletesen kidolgozott játékot az alábbiakkal egészítjük ki.

- Figyelembe vesszük, és felhasználjuk a szakemberek által javasolt „fejlesztő játékokat”. Konduktori végzettség – szakmai hozzáértés.
- Gyermekeként differenciáltan használjuk fel a szakemberek által javasolt fejlesztő játékokat, hogy az arra rászoruló gyermekek speciális fejlesztésére jótékony hatást gyakoroljanak, valamint a problémák megelőzését szolgálják.

- Fokozott figyelmet fordítunk a játékon keresztül történő társas kapcsolataik elősegítésére, alakulására.
- Ezen gyermekeknél még nagyobb hangsúlyt kap a játék elsődlegességének és szabadságának elve (változatos játéklehetőségek kínálatával).
- Feladatunk továbbá a gyermekek adottságainak, képességeinek, érzelmi – akarati életének megnyilvánulási lehetőségeinek a segítése, fejlesztése.

8. 2. 2. 2. Tevékenységek, fejlesztések

Kiemelten kezelt feladataink a sajátos nevelési igényű, mozgáskorlátozott gyermekeknél a következők:

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, és fenntartása változatos tevékenységek kínálatával.
- Ismeretek rendszerezése, bővítése, valamint azok beépítése eddigi ismeretek rendszerébe.
- Tapasztalataik, ismeretek verbális megfogalmazására való képesség folyamatos fejlesztése a szakemberek segítségével.
- Képi és szóbeli megfogalmazási kísérleteik elősegítése.
- Anyanyelvi játékok játszása, egyéni anyanyelvi fejlesztések.
- Ének, zene pozitív hatásainak, ritmus, tempó, lazítás - kihasználása
- Vizuális, akusztikus, kinesztetikus észlelés és érzékelés, verbális emlékezet játékos fejlesztése fejlesztőjátékok segítségével.
- A finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése. A kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése.
- Képi és verbális gondolkodás és képzelet fejlesztése.
- A tanult mozgásformák beépítése, alkalmazása a tevékenységek során.
- Speciális mozgásfejlesztés, egyéni fejlesztési lehetőségek

8. 2. 2. 3. Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű tevékenységeknél feladatunk:

- Az önkiszolgálás, naposság, alkalmi munkák játékos jellegének megtartása.

- Az együttesen vállalt munka és az együtt dolgozás örömeinek tudatosítása, képességének fejlesztése.
- Az eredményes munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése, tulajdonságok alakítása.
- A jól végzett és eredményes munka örömeinek a tudatosítása.
- A munka megszervezéséhez szükséges képességek fokozatos kialakítása, a mozgásfejlesztés során tanult mozgásformák alkalmazása.

8. 2. 3. Kapcsolattartás és együttműködés

8. 2. 3. 1. Szakértői Bizottság

Óvodába bekerülés Szakértői véleménnyel:

- közvetlenül a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye által
- a korai fejlesztés területeiről, egyéni fejlesztésből, védőnői előszűrés alapján
- az utógondozás csoportos és egyéni területéről előzetes felkészítés után, szakértői javaslattal,
- egyéb szakértői bizottságoktól

Az óvodapedagógus, a konduktor/szomatopedagógus/gyógytornász a pszichológus, és a logopédus megfigyelései, fejlettségmérései alapján sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése érdekében a legelső és legfontosabb a szakértői vélemény beszerzése. A szakvélemények beszerzéséhez **Szakértői Bizottsághoz kell fordulni**, melyek a következők:

- 3.sz. Fővárosi Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye; 1145 Budapest, Mexikói út 63/64.

Feladata:

- A fogyatékoság szűrése.

- A vizsgálat alapján javaslatétel a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására.
- Az ellátás módjára, formájára és helyére.
- Javaslatétel az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra.
- Megvizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét.

8. 2. 3. 2. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémájának feltárása érdekében, a Szakszolgálathoz kell fordulnunk.

Feladata:

- A vizsgálati eredmény alapján szakvélemény készítése.
- A gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.
- Az óvoda megkeresésére a szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága, és fejlettsége azt szükségessé teszi.

8. 2. 3. 3. Pszichológus

Intézményünkben heti egy alkalommal tartózkodik az óvodapszichológus. Nagy segítséget nyújt a problémák feltárásában, az esetleges lemaradások korai felismerésében. Az iskolaérettséggel kapcsolatos szűrő vizsgálatok elvégzése után konzultál a nagycsoportos óvónővel, javaslatot tesz a fejlesztéshez, valamint szakmai segédanyagot állít össze az arra rászoruló gyermekek számára.

Feladata:

- Óvodapedagógusokkal, szülőkkel való konzultáció.
- Egyéni és csoportos pszichológiai foglalkozás tartása.
- Csoportokban való megfigyelés, hospitálás.
- Szülői értekezleteken való részvétel.

- Előadások tartása szülők számára. (pl. érzelmi nevelés, nevelési problémák, konfliktuskezelések, stb.)
- Szükség esetén javaslat szakrendelés igénybevételére.

8. 2. 3. 4. Logopédus

Évek óta heti több alkalommal végzi fejlesztő munkáját óvodánkban a logopédus. Nagy segítséget nyújt számunkra a dyslexia megelőzésében, gyógyításában. A súlyosabb beszédhibás gyermekek számára, már középső csoporttól tart fejlesztő foglalkozásokat.

Feladata:

- Beszédhibák javítása.
- Nyelvi kommunikációs zavaros javítása.
- Folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal.
- Szülőkkel való kapcsolattartás.
- Szülői értekezleteken való részvétel.
- Dyslexia szűrővizsgálat elvégzése.

8. 2. 3. 5. Utazó gyógypedagógus

Amennyiben az óvoda együtt fejleszti a fogyatékos gyermeket a többi gyermekkel, úgy a fogyatékoság típusához megfelelő utazó gyógypedagógust biztosít a Szakértői Bizottság. Az utazó gyógypedagógus a gyermeket a csoportból kivonva végzi a fejlesztőmunkát.

Feladata:

- A gyermek fogyatékoságának megfelelő fejlesztés.
- Folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal.
- Szülőkkel való konzultáció az együttműködés érdekében.
- Egyéni fejlesztési terv készítése.

8. 2. 3. 6. Szülők

A fogyatékos gyermekkel foglalkozó valamennyi pedagógus számára fontos, hogy a szülőkkel olyan kapcsolatot tudjon kialakítani, mely előremozdítja a gyermek fejlődését. A szülőket folyamatosan, havonta legalább egy alkalommal szükséges tájékoztatni gyermekük fejlődési üteméről, a további fejlesztési stratégiáról.

9. Záradék

A Pedagógiai program érvényességi ideje:

- A legközelebbi felülvizsgálatig

A felülvizsgálat és bevalás vizsgálat gyakorisága:

- Felülvizsgálat, és teljes körű bevalás vizsgálat, az intézményi irányított önértékelés előtt,
- Részleges bevalás vizsgálat, minden tanév zárásakor, a mérési eredményekre alapozottan
- Törvényi változás esetén

Időtartama: félév, befejezése legkésőbb az adott tanév zárása, illetve az intézményi irányított önértékelés előtt.

Pedagógiai program felülvizsgálatának folyamata

- A pedagógiai program felülvizsgálati ideje előtt legalább 6 hónappal az óvodavezető megbízást ad egy teamnek a Pedagógiai program felülvizsgálatára.
- A team elvégzi a PP bevalásának, a partneri igényeknek, elvárásoknak való megfelelés vizsgálatát, a felülvizsgálathoz és a bevalás vizsgálatához szükséges dokumentumok alapján. Az elemzéshez felhasználja a korábbi éves intézményi működést értékelő beszámolókat.

- A team, az intézményvezetővel, pedagógus közösséggel közösen egyeztetett határidőig összefoglaló beszámolót készít, melyben összefoglalja a megállapításait, s számba veszi a PP változtatási lehetőségeit.
- Az intézményvezető a beszámoló alapján dönt arról, hogy az óvoda módosítja-e a Pedagógiai programját, vagy csak korrekciós feladatokat végez el.

A Pedagógiai program korrekciója:

- A **Pedagógiai** program korrekciójáról akkor beszélünk, ha a beszámolóban javasolt módosítások nem lényeges változások.

A Pedagógiai program módosítása

- A **Pedagógiai** program módosításakor az óvodavezető döntése alapján a felülvizsgálati team korrigálja az érvényben lévő programot, mely által elkészül a Módosított Nevelési Program tervezete.
- A Módosított **Pedagógiai** Program tervezetét a törvényi előírásoknak megfelelően az óvodavezető véleményezteteti a Szülői közösséggel, valamint a nevelőtestülettel.
- A véleményekben megfogalmazott változtatásokat, mérlegelés után a felülvizsgálati team építi be a tervezetbe.
- A véleményezett **Pedagógiai** programot a nevelőtestület határozattal fogadja el, majd a **Pedagógiai** Programot az óvodavezető nyújtja be a fenntartó felé elfogadtatás céljából.
- Amennyiben a nevelőtestület vagy a fenntartó nem fogadja el a **Pedagógiai** programot, akkor a folyamat újra kezdődik.
- A legfontosabb közvetlen partnereket az óvodavezető tájékoztatja a fenntartó által elfogadott Pedagógiai programról.

A Pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az SZMSZ-ben megfogalmazottak alapján:

- Az intézményben
- narancsovi.hu
- www.zugló.hu

- Az óvoda **Pedagógiai** programját, egy-egy példányban az intézmény vezetőnél, a nevelői szobában helyezzük el, melyet a szülők is szabadon megtekinthetnek.

Az utolsó korrekció ideje: 2018. március

A korrekció az alábbi rendeleteknek megfelelően készült:

- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve